ARL GJELLERUP

VILLAEN VED HAVET · JUDAS

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

VILLAEN VED HAVET

JUDAS

VILLAEN VED HAVET

JUDAS

TO FRAGMENTER

AF

KARL GJELLERUP

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCX

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

FORORD

De to Fragmenter, som her meddeles, skulde efter min Bestemmelse have afsluttet min Digtsamling „Fra Vaar til Høst“. Da denne imidlertid ved at indgaa i Gyldendals Serie „De smaa Digtsamlinger“ fik en noget anden Charakter end oprindelig paatænkt, passede Fragmenterne af mer end en Grund (navnlig af Plads-Hensyn) ikke ind i Rammen. Forlaget var nu saa venligt at tilbyde mig at lade disse Fragmenter trykke særskilt i et lille Oplag, hovedsagelig bestemt til Venner og Velyndere eller til Personer, som af en eller anden Grund maatte antages at have en Interesse i at kunne overskue min samlede Produktion.

Ideen og Planen (i Hovedtrækkene) til den religiøse Digtning „Judas“ er opstaaet paa samme Tid som den til „Thamyris“, i Foraaret 1884. Den forblev imidlertid i mit Hoved og udviklede sig dèr, indtil jeg i Sommeren 1893, da jeg mærkede, at flere Enkeltheder begyndte at blegne, nedskrev den her trykte detaillerede Skitse. Tre Aar senere skrev jeg Begyndelsen, men maatte snart lægge Værket til Side igjen for at tage fat paa mere indbringende Arbeider.

Det episke Digt „Villaen ved Havet“ opstod og udførtes (saavidt det er udført) i Hellerup, i Efteraaret 1891. Som allerede antydet ved Titlen er Motivet taget fra Böcklin's berømte Billed, som jeg daglig havde for Øie i en smuk Heliogravure. Der er foregaaet Noget i denne Villa — det kan Enhver se. Men hvad? Jeg bildte mig ind at vide det og begyndte at fortælle det. Det blev, som saa meget Andet, ved Begyndelsen, skjøndt Fortsættelsen allerede den Gang stod saa klart for mig som nu, da jeg nedskriver den.

Dresden August 1910.

KARL GJELLERUP.

VILLAEN VED HAVET

FØRSTE SANG

MØDET

UD fra den hule Bølges Purpur-Gab
med Skum-Kaskaden mod det lave Cap
et Legem slyngedes; og Haanden greb
med Krampe-Tag om Tangens slimede Reb;
dybt bored Foden sig i dyng-vaadt Sand,
og Armen klamred sig om Stenens Rand
og holdt — mens rundt fra Bugtens Klippeskjød
det tordendumpe Brændings-Bulder brød;
og holdt — mens Bølgen skylled ud paany,
stenraslende, med Syd og Gjenlydsgny,
sugende Skvulp og Gurgel-Suk fra Huler,
hvor Fjeldets Rødder sig i Havet skjuler.
Og før den næste Bølgemur var bygt
og helded tungt mod Faldet, stod han trygt
høit oppe hvor kun Saltets fygende Fraade
som Afskeds-Trudsel end Flygtningen naaede.
En Ungersvend: — dybt-gispende han stod,
af Havvand gjennemvaad og vaad af Blod;
fra Skuldren gjennem Vamsens Flænge sived
den røde Under-Saft, der rummer Livet.

Sit Skjærf han løsned, og saa godt han kunde
forbandt med Silken han den friske Vunde.
Tilbage saae han, hvor blandt Skjær og Rev
paa Bølgerne en kæntret Jolle drev —
da smiled han; — hvor Hav mod Himmel grændsed
han stirred ud med Haand for Bryn: dèr lensed
to Skibe duvende for Veiret bort, —
did trued han med Næven, dog kun kort
hans Vrede vared; ned paa Knæ han sank
og drog fra Brystet ud en gyldenblank,
perlesmykt Amulet og trykked den
til Læben fromt og mumled for sig hen: —

„Maria, Frelserinde! Naade-rige!
Til dig min Bøn med Takkeofret stige!
Du har dit Navn fortjent, thi Kapslens Bule
vidner: her standsed mat Arnautens Kugle.
Paa Veien til mit Hjerte veg dens Bly
til Side, for Madonnas Billed sky.
Dog ei blot Livet, som vi har det fælles
med Dyret, det der sygner hen og ældes
og døer — nei *Frihed*, Mandens Liv, du huldt
bevared mig idag: thi underfuldt
en Storm sig reiste paa dit Bud og krænged
Galeasen om og kasted Haandgemænget
langt bort fra mig, saa jeg slap ned i Jollen,
der splintres hist; men jeg kom velbeholden
i Land ved *din* Hjelp; hvad du lønnet faar,
naar snart — om Gud vil! — frelst og karsk jeg staar,

hvor mit Palads i venlig-smulte Vover
sin Trappe sænker ned og hilser over
den brede, baadevrimlende Canal
sin hellige Gjenbo med dens Pragt-Portal,
dit Kuppeltempel, Frelserindens Kirke: —
da lader jeg til Hoved-Altret virke
en Purpurdug; den skal med Perler sy
Arbeiderskerne i Muranos By,
de høist-kunstfærdige; dertil en Bort
af Silkeknipling, i Torcello gjort.
At dette nu kan ske, Madonna milde!
led du min Fod nu her paa Istriens vilde,
stormslagne Kyst og lad mig vinde frem
iaften til et gjæstevenligt Hjem,
var det end kun en ussel Fiskerhytte,
naar blot dens Tag og Væg vil mig beskytte,
og Gulvet unde mig en Krog til Leie,
før Natten sortner disse øde Veie! —“

Saaledes bad han, stod saa op og saae
sig hurtig om, hvorhen han skulde gaa. —
Dog endnu var der ei paa Gang at tænke:
snart krybende ad Skraaninger, som sænke
sig glatte ned, hvor skjulte Bølger pladske,
forsigtig, smidig — snart igjen med raske,
forvovne Spring fra Sten til toppet Sten
han naaede rundt om Kapets Fod og tren
behagelig paa Sand. En Sti sig hen
langs Kysten snoede. Glad han fulgte den
mod Syd, thi dunkelt husked han endnu,

at før Piratens Seil ham voldte Gru
hans Øie havde dvælet ret med Lyst
hvor i en Bugt af denne golde Kyst
en Floddal munded ud med friske, grønne
Enge og Træer. — Saavidt han kunde skjønne,
var den ei mange Timers Vei herfra,
og dèr — om noget Sted langs Adria —
man maatte finde Folk med milde Sæder,
vel-husede, af dem der ikke æder
en Fremmed just, men giver ham at spise,
byder „Guds Fred!“ og yder verdslig Lise. —

Saa gik han fremad da med trøstigt Mod.
Snart brast og syded Skummet ved hans Fod,
snart bøied Stien over Klintens Aas
indad, hvor Havet hørtes end, men saaes
kun nu og da, naar op bag stenet Vold
den hvide Fraade fløi. Isnende kold
kom Stormen bagfra, stødvis; Himlen trued
med Uveirs-Dunst og Skyer, men Solen lued
lavt imod Vest, og ad en Straalebro
henover Adrias dybe Indigo
naaede dens Lys — tidt brudt i Regnbue-Skin
af Skummets Byger — over Kysten ind: —
et grelt Skjær over gustne Kalkstens-Egne,
hvor dybe Furer sorte Skygger tegne,
og Klipper steile spredt, men inderst inde
Bjergene samles tæt, Tinde ved Tinde.
Og neppe Grønt at se: kun hist og her
de sælsomt krogede Oliventræer

med støvgraa Kroner sig i Støvet neied;
en Palme sveied hid og did og feied
med Bladefjer den ørkengolde Grund
som en forpjudsket Struds; en mager Lund
af Aloeblomster, fjerne Fyrrer lig,
suste og stritted ynkelig mod Veiret;
ei Lyd af levende Væsner, uden Skrig
af Maagerne, der flokked sig om Skjæret.
Saa øde var det Syn, der bredte sig
rundt om ham. Mer end trende Timers Vei
han havde vandret, øm var Foden, træt
hans Knæ, i Gispen gik hans Aandedræt,
isnende Febergysen risled ned
under hans vaade Dragt, men Saaret sved
som brændt i Skuldren ind. Og ingen By,
ei Hus — end ei et Hyttetag til Ly!
Hist Solen sank i smudsig Uveirs-Taage.
Han standsed, strøg fra glippende Øienlaage
Skumdraaber bort — hvis ikke det var Graad,
der gjorde Blikket mat og Vippen vaad —
og speided: Intet! — Halvt var Solen slugt
af Havet alt da aabned sig en Bugt
og se — Madonna være prist! — dèr laa,
hurtig selv for en dødtræt Mand at naa,
i Ly af Fjeld og Lund ved stille Vand
en Marmor-Villa paa den øde Strand.

Den mørke Klippegrund med graalig Bræm
af Havemuren skjød sig trodsig frem,
skarp som en Skibsstavn, der i Skummet skar,

sit stolte Dæk i Søen ud det bar:
den kjæmpemæssige Cypresse-Vagt,
bøiet lidt landleds ind af Stormens Magt,
beskygged dybt en jonisk Søilegang,
der groede op af fyldigt Bladehang,
halvskjult, og paa hvis høie Attika
der dæmred mat en Afskedshilsen fra
den sunkne Sol; — dog gyldnere den svæved
endnu paa Villamuren, hvor den hæved
sig høit imellem dunkle Klippe-Buskes
bølgende Løv og Træ-Toppe, der ruskes
ublidt af Blæstens Tag; men underneden
i Skyggen raged sælsomt lemmevreden
en høi Neptun tilveirs, sit Firspand styrende;
Vand flød af Forken, vælig fnyste Dyrene
Sølv-Straaler ud, og over Kummens Rand
skylled det blinkende Fontaine-Vand
og fandt imellem Græs og Rødder Vei
til Klippens skarpe Kant og kasted sig
forbi den sorte Hules Gravsvælg ned
i Søen, just hvor paa en sandet Bred
dens Bølgetunge Villa-Grunden slikked:
en tæmmet Løve lig, der alt har ligget
saalænge kjælen ved sin Herres Fod,
at den har glemt sit Skovgangsliv og Mod.
Dog stol ei paa dens Tamhed i det Fri!
Se bagved Villa-Pynten, ude i
det sorte Hav, de lange pludselige,
snehvide Striber ud af Mulmet stige
og svinde — som om Dybet Tænder skar —

og hør det dumpe Brøl med Gjenlyds-Svar:
derude kjender Søen sin Natur
og mindes hverken Herre eller Bur;
det Hav derude lystrer ikke *Havens*
Neptun; — dets Røst er Død, dets Tavshed Gravens!

Saaledes tænkte han og standsed midt
paa Breddens Sand de længselsfulde Skridt,
gysende — thi en sær Sørgmodighed
daled som Skygge over Sindet ned,
alt som han kom den stille Villa nær.
Anende hvisked Hjertet ham, at dèr
en sød og sælsom Sorg for ham var gjemt;
dog skræmmed det ham ikke, ja saafremt
et Fepalads var op af Jorden dukket
ret for hans Fod og havde gjæstfrit lukket
sin Port paa vid Gab op: han var forvist
ei traadt derind; saa lokked ham just hist
Nyfigenhed og Banghed sammenrottet;
saa speided med sit Vindue, skoddeblottet
bag sveiende Løv, det høie, hvide Hus,
saa kaldte dybt Cypressegruppens Sus,
saa vinked Statuer over Colonaden
og Trefork-Svingeren midt i Caskaden,
saa mumled Bækken, hvor dens Straale faldt
i Søen plaskende — saa sagde Alt:
„Velkommen Fremmede! her ventes du!"
Alt? ogsaa *hun*, hvem pludselig han nu
blev vaer, som hun til Klippen lænet stod
med Skummet bristende tæt ved sin Fod

tungsindig-yndefuld, bleg som en Drøm,
høi, statue-stille, sort fra Slør til Søm,
med Blikket fjernt ud over Havet sendt?
Ja, ogsaa hun! hun har ham set og kjendt:
et Frydeskrig: „Lorenzo!“ ja, hans Navn!
Imøde fløi hun ham med aaben Favn, —
da standsed hun med et. Ak! Lykkesmilet
var over hendes ædle Ansigt ilet
saa flygtig, som et dreiet Glar belyser
en Blomst, der skjælvende i Skyggen fryser,
med Gjenskin fra en Sol, som, hvor den staar,
ei længer Blomsten med sin Straale naaer;
og dette Aasyn, blegt af Kummer-Skygge,
var vant at soles rødmende i Lykke!
Nu slapped Skuffelse de skjønne Træk,
fra Øiet stirred mat en dunkel Skræk;
det fine Læbepar, der syntes nys
at aande Duften af et Velkomst-Kys,
fortrak sig bittert, og halvaabnet end
tilbageholdt det med sit Aandedræt
det Spørgsmaal: „Hvem er *I*? med hvilken Ret
modtager I min Hilsen som en Ven,
ja møder mig, som var jeg eders egen?“

Et Øieblik Lorenzo stod forlegen,
saa bøied han sig ydmyg: „Vredes ei,
Donna! thi mod min Villie synes jeg
at have vakt et Haab og skuffet jer
ved kun at vise mig som den jeg er:
— en Fremmed.“ Hvorpaa hun, som nu sit Blik

i Sandet bored: „Ei som Fremmed gik
I mig imøde; saa var eders Færd
som Ens, der veed han ventes og er kjær,
og det bedrog mig.“ — „Tilgiv!“ sagde han —
„o, sikkert vil I det, om blot jeg kan
forklare jer, hvordan jeg var i Sinde.
Thi saadant vederfores mig idag,
at hverken Favntag eller blodige Slag
af Skjæbnens lunefuldeste Gudinde
kan overraske mig, ja Undertegn
ei undre; og jeg gik i fremmed Egn
som i en Drøm, hvor Anelsen er stum,
og Alt kan fødes af det blinde Rum:
Umuligheder eller Hverdags-Sager,
hvilket man alt paa Tro og Love tager.
Saalidet tyktes denne Villa mig
at være muret op af Sten og ei
af Blokke bygt fra Bjergets Marmorskjød
— men af det Stof, som i en Ørken-Glød
den trætte Karavane foregøgler
et Slot med Kupler, Spir og slanke Søiler
i Palme-Ly; ja, selv I var at se
mindre en jordisk Kvinde end en Fe;
og da I styrted frem med aaben Favn
og Velkomst-Blik, ja da mit eget Navn
fra eders Læber sang mig sødt imøde,
o, kunde jeg da tvivlende forstøde
den skjønne Lykke-Drøm?“

Hvor venlig-smuk
saae Kvinden ham da smilende i Øiet:

„Lorenzo hedder I!“ — men atter bøied
sig hendes Hals, hun mumled med et Suk:
„Lorenzo altsaa dog — men ikke *min*!“
„Og lykkelig forvist, om jeg var hin,
hvem I har savnet og endnu maa savne!
hvor gjerne bytted Lod jeg med min Navne,
hvis dog jeg kunde være hos jer her
og bringe eders Hjerte Lykken nær!
Nu har jeg jo til det kun Medynkskravet
og den Ulykkeliges Ret.“

„Min Gud!
hvad er der hændet jer? I ser jo ud,
som var I trukket lige op af Havet“
udbrød hun dybt bevæget, da hun lod
sit Blik for første Gang udmale hende
den sære Gjæst fra Hovede til Fod.
„Fra Havsnød og Pirater denne Sinde
undslap jeg frelst, Madonna var mig god.“
„Pirater!“ raabte hun; — „og I er saaret!
igjennem Skjærfet her der siver Blod.“
„Ja vist; en vantro Yataghan har skaaret
til en Erindring i min Hud en Flænge —
tænk ei paa det!“

„Følg med mig, altfor længe
har I nu staaet her i Storm og Sus,
dyngvaad og blødende saa nær det Hus,
hvor I kan Ly og gjæstfri Pleie finde,
skjøndt bedre Hygge vel I skulde faa,
ifald min gode Husbond var derinde,

hvem just med megen Angst jeg venter paa
og troede hjemvendt, da jeg eder saa."

„Hvad, I er gift!" — Han udbrød det, som om
han overrumpledes ved Bagholds-Svig,
hvor mindst han frygted; saa jomfruelig
ja vestalindeagtig forekom
fra første Øiekast ham denne Kvinde,
at han umulig kunde tænke hende
matroneværdig herskende i Hallen
og syslende i Fadebur og Kjelder
med Kjøkkenkniv ved Beltet; ikke heller
havde han viist sig mindre himmelfalden,
hvis hendes Elsker var en hedensk Gud,
eller hvis hun var en flygtig Luftaands Brud,
end ved at høre at paa Hverdags-Maade
ved lov-forordnet, præsteviet Act
i Ægtefællens hendes Haand var lagt.
Dog skammed han sig strax ved at forraade
en saa fantastisk Skuffelse og stirred
tavs ned i Sandet, rødmende forvirret.
Men i stilfærdig, ømt-hengiven Tone
lød Svaret rolig fra den unge Kone, —
hvis Blik paa Havet flakked vide ud: —
„Om jeg er gift? — jeg haaber det til Gud!"
Saa vendte hun sig hurtig for at dølge
en Taare, der fra Øienkrogen løb,
og indbød med et Vink ham til at følge
op ad en Trappe, der besværlig krøb
med revnede, forstødte Flisetrin
langs Klippevæggen som i en Ruin.

Midtveis hun standsed paa en bred Repose;
dèr, i en Nische, hang Madonnas Billed,
og foran det var i en Krukke stillet
en frisk Buket af Nellike og Rose.
Hun korsed sig og neied dybt; saa sagde
hun smilende, mens de tilbagelagde
den sidste korte Stigning: „I maa vide,
jeg bad Madonna før i Sjælekvide
bønlig, at naar jeg her tilbage kom,
det maatte være ved Lorenzos Side;
hvad nu er opfyldt vel, dog ikke som
jeg mente det. Men hvad os Stakler baader,
det veed de bedst, som for vor Skjæbne raader.
Nu tænker jeg: da *han* var langt af Led,
har naadig hid hun ledet eders Fjed,
at I maa finde Hjelp, og jeg maa mindre
føle mit Savn ved fremmed Nød at lindre.“
Saa slutted hun, da mellem favnetykke
Murpiller ind i tæt og fugtig Skygge
af Elm og Steneg pludselig de dukked
og nærmed sig til Huset alt, der lukked
den brune Trægang med sit Skygge-Blaa;
da trykked kraftig hun hans Haand og saae
ham ind i Øiet med saa mildt et Blik
at hendes Ord ham varmt til Hjerte gik:
„Derfor velkommen, Fremmede, til Vort!
træd ind som Gjæst, drag først som Husven bort.“

ANDEN SANG

FEBERDRØMME

MED fredet Tysthed som usynlig Vagt,
i Matheds-Døs behagelig henstrakt,
Lorenzo blev af Sengens Bolstre baaret.
Kun ulmende i Skuldren brændte Saaret.
Om end en Gnist fra Branden alt forvildet
i Blodet flakked fredløs om og ilded
dets Uro op til sagte Feberkog —
det smerted neppe; thi erfarings-klog
hans venlige Vertinde havde toet
den skarpe Vunde ren for levret Blod,
gnedet den med arabisk Salve ind
og lagt et kjølig-vædet Lærreds-Bind
derover med saa fast og blød en Haand,
som tjentes han af Lægekunstens Aand.
Endnu et Ekko i hans Øre lød
af Stemmens Mildhed, som Godnat ham bød.
End lydeligere han tidt fornam
en Gjenlyd af det Raab, der hilste ham
ved Navn, da første Gang hun blev ham vaer:
en Klang saa hjerte-ren, saa jubel-klar

og — hvad han undrende ei selv forstod —
saa *velkjendt!* Intet Øieblik forlod
det Spørgsmaal ham: hvor først han havde hørt
hin Stemme just med *dette* Tonefald
udraabe samme Navn, hans eget? al
hans Gransken havde intet Steds ham ført;
dog jo, eet Sted: til Fødebyen atter.
Han vidste vel, hun var Venezias Datter.
Det var den Haarets brunlig-gyldne Glød,
der tidt fra Tizians Mesterpensel flød;
om hendes Træk der laa hin drømmerige
sørgmodig-søde Ynde uden Lige,
der fostres — som en Blomst med sjelden Duft —
kun af Lagunestadens støvfri Luft;
og hendes Tales bløde Melodi
havde den Mundarts blide Klang, hvori
Herminias og Tancreds Klager tone
i Vexelsang fra Barke og Gondol,
naar over Euganeer-Kjedens Krone
en Glorie flammer fra den sunkne Sol,
og over Giorgios Kampanile Maanen
Sølvstjerner stænker i Lagunens Blaanen.
Saa hilstes strax som Bysbørn deres Ord;
men stedse spurgte han forgjæves, hvor
og naar, og famled midlertid med klamme
Fingre henover Lagnets flamske Dreil
og saae det venezianske Vægge-Speil,
med Blomsterkrands af farvet Glar til Ramme,
opfange samlende i sin Oval
det Skjær, der gjennem Ampelens Opal

udsived taagefint, og bryde det
i Slibnings-Randens brændende Facet.
Nu hildedes hans Blik i Stirren fast
af Fløilsgardinets side Foldekast,
der ubevæget Trækken borte holdt;
nu fulgte det den blanke Slange-Linie
af Sengestolpens vundne Ibenholt;
bestandig hørte han Cypres og Pinie
derude blande deres Naale-Sus
med Havets dybe, endeløse Kogen;
halvt dyssed det ham ind, halvt holdt det vaagen.

Dog stedse i hans lette Feberrus
utydeligere sig alting speiled.
Til Mast blev Sengestolpen, Omhængs-Seilet
basked i Storm, og Havet bruste nær.
Rundtom Arnauter hujed; krumme Sværd
og Dolke lyned, dog han kjæmped kjæk.
Da gled i Blod han paa det steile Dæk,
og hovedkulds han styrted over Bord.
Brusende op omkring ham Vandet foer
med saltvaad Kulde og blaa Dunkelhed;
af Strøm og Modstrøm droges han op og ned
— ret som en Sjæl i Vold af stridige Villier —
i Mulm som bag et dobbelt Øielaag,
i sandsedøvende Malhvirvel-Kog,
som havde han til Øren to Konkylier.
Da slap ham Hvirvlen løs, og med en Stribe
af Morilds-Fosfor som en Meteor
han gjennemfløi de skyggemætte Dybder

af Tangens Fjeldskov, hvor den overgroer
Korallens Spir og lange Hvælvings-Skibe,
Grotter og bundløs-dybe Afgrunds-Krypter;
lydløst den sveied tungt i Strømmens Vind
og basked med sit Løvværk, seigt og slimet,
den Halvt-afmægtige paa Hals og Kind.
Polyper fanged efter ham, og Fiske
af aldrig kjendte Former rundt om stimed
med graadige Øienkugler og med gridske,
tandhvasse Gab; da pludselig det klang,
som om Alverdens Klokketaarne kimed,
sød Duft, som fra en nylig meiet Vang,
og stille Lys af dæmrende Opal
omstrømmed ham, mens i en Kuppel-Sal
fredsommelig han daled. I dens Midte
paa Purpur-Hynder laa en Viv henstrakt,
skjøn som en Thetis eller Amphitrite,
hyllet i Haarets brunlig-gyldne Pragt
og med velkjendte Træk, nu da hun hæved
sig halvt mod *ham,* der ned fra oven svæved
som til sin Danae Olympens Gud,
og bredte kjølig-hvide Arme ud
og kaldte, som om længe tiet Savn
brød ud i Lyst: „Lorenzo!“

Ak, det Navn
var som en Trylleformel, altfor stærk
for Verdens sandsevævede Gøgleværk,
der paa en Magers Bud maa svinde hen,
opløst som Drømmesyn! Kun Lyset end
tilbageblev, hint Skjær som af Opal.

Det straaled samlet fra en klar Oval,
af blege Blomster krandset som et Speil,
sugedes ind som Dugg af dunkelt Fløil
og snoede sig i væde-blank Spiral
opad en Søile mod den matte Glands
af Silkedrapperiets Foldehæng,
der som et Telt omhang den brede Seng,
hvori hans dunkle, dæmrings-øre Sands
fandt ham selv siddende. — Hans Pande gløded
i Haandens Flade, alle Pulse hamred: —
Drømt altsaa! — men Arnauterne — og Mødet
med hende — ogsaa drømt? Nei! Sovekamret
var Sandhedspant: han var i hendes Hus,
i Villaen ved Havet; hør dets Brus —
hvor grændseløst det bredte sig derude! —
Han hørte Uglen skrige, Stormen tude,
Cypressens søvnig-tunge Naale-Kog;
saa faldt de til, de tykke Øienlaag,
han sank tilbage paa den bløde Pude — — —

Venezia, du Havets Brud,
  skjøn som den Bølge-baarne,
ring Festen ind, ring Sorgen ud
  med hundred Klokketaarne!
Paa Dybet Bucentauren gynger,
sin Ring fra Speilet Dogen slynger,
  og Ja-Ord bruser Adria: —
Tritoners Chor din Hymenæon synger
  Venezia, — Venezia!

Saa strømmer Sangens Væld fra tusend Struber,
i høi Begeistring stemte unisone,
og skingre Horn, Fløiter og dybe Tuber
dertil i stolt, mangfoldig Samklang tone,
mens Bølger sagtelig om Stavne klukke,
og Aarer plaskende i Vandet dukke,
og ovenover Klokketoner summe,
som mylred ud de fra den lyse Kumme
af Himmel-Klokken, der paa Havet staar,
Rand imod Rand, som Glar paa slebet Glar,
kun brudt en Smule hist, hvor fine Skaar
de violette Euganeer skar,
og længer imod Nord en snehvid Række
af Alpetinder, og imellem begge
Venezias Kuppel-Mylr og Kampaniler. —
Med strakte Aarer nu Flotillen hviler,
Stemmers og Instrumenters Jubel tav;
og kun den lyse Himmel-Klokkes Ringning
og Brus fra Fladen af det dybtblaa Hav
omsvæver som en melodiøs Bevingning
den fest-udrustede Patricier-Flaade.
Tæt som een Masse vugges tusend Baade
med Purpur-Hynder, stribede Sol-Seil,
phantastisk Gallionstavn, Snabel-Speil,
fjervaiende og med Guirlande-Tømmer,
hvis Blomster strøede rundt paa Vandet svømmer,
som om usynlige Alfer med den glade
Flaade var fulgt, i krumme Rosenblade
indskibed' og ombord i smaa Violer.

Med mindre Prunk og større Gratie glider
jomfruelig-slanke, lydløse Gondoler
hen over Bølgerne til alle Sider;
naar i den flydende Baade-Ø en Rende
aabner sig lidt, ja hvor der blot en Kjende
Vand er at se: — vips smutte de derind,
som sad i Stavnens Øxe deres Sind
og ei i Gondolierens lange Aare.
Men ingen af dem Alle er saa saare
behændig til at sno sig frem som den,
hvori Lorenzo med sin bedste Ven,
Don Giovanni Zeno, har sig strakt
med samt et Par maskerede Veninder
af den Slags, som en Ungkarl let sig finder.
Nu har den alt i god Behold dem bragt
helt ind imellem rigt forgyldte Barker
med Sendebud fra fremmede Monarker,
Italiens og Nordens frie Stater: —
Se Borgere fra Tydsklands Hanseater,
brede og grimme, endnu halvt Barbarer; —
fra Ungarns Drot de skjæggede Magyarer
med Zobelbræm om Trøiernes Skarlagen;
Guld-Gallionen med Visconti-Dragen,
den barne-slugende; Standarten dèr
med Dobbeltørnen kræver Pietet
for Tydsklands Keisers hellige Majestæt;
Neapels Hestehoved hist — og her,
hvor grinende med filsbenshvide Tænder
lurende Maurer-Ho'eder Hagen trykker
mod aare-knugende, ring-smykte Hænder

foran de panther-krumme Iben-Rygge: —
de persiske Gesandter! svøbte tæt
i Orientens Silke, gjemt' i Skygge
af Vifterne, som Pager svinge let,
paa Hug de sidde paa Brokades-Leier,
hvis perlestukne Slæb, tungt-foldet, feier
Kjølvandets Stribevei med Sølverfryndser.
Gondolen standser studsende og pønser,
hvor vel i Trængslen bedst den finder Vei,
flyver saa pilsnar hen langs en Galei
imellem Aarernes bevægelige
Tag-Sparreværk og Skrogets Bjælke-Mur.
Vel maatte Damerne lidt ængstlig skrige
ved en Passage af saa fræk Bravour,
men da i aabent Vande ud den skjød,
et Fryderaab fra alle Læber brød,
med Haandklap til: „Vel roet, Gondoliere!“

Ret forud, knap et Stenkast borte, flød
det største Underværk, som Bølger bære,
som løb af Stablen og af Mænd blev roet,
halvt et Palads og halvt en Galliot,
en Pagtens Ark, en festlig Pindarsk Ode
gjenfødt i Guld, der inspireret groede
phantastisk ud i tusinde Skulpturer —
Hoveder, Ornamenter og Figurer —
et allegorisk Syn, en mythisk Ø,
som Delos svømmende paa vinblaa Sø,
og med Venezias Magt og Pragt ombord:
een Admiral i Stavn og een ved Ror,

Stor-Raadet bænket under Fløielstaget,
og Dogen under Thronens Baldakin,
kronet med Tiara, klædt i Hermelin
og Guldbrokade, patriarkalsk bedaget.
Vel maa en Venezianers Hjerte banke
ved dette Syn og den Patricier-Tanke,
at han skal selv med Tiden bænkes hist
i Purpur-Stola og maaske tilsidst
throne i Hermelin og Krone-Tiare.
Dog se: de sex Herolder! en Fanfare
fra deres Sølvtrompeter toner skinger;
fra Thronen har sig langsomt Dogen reist,
han træder ud, hvor Marcus' Flag er heist
paa Speilets Galleri, og af sin Finger
en Guldring drager han; — en ny Fanfare —
han taler — tys! „*Te desponsamus mare!* —"
et Blink, der buende i Luften skinner,
snart slukt, som Stjerneskud ved høilys Dag,
og denne Gang Fanfarens Klang forsvinder
i Jubelraab og festligt Tordenbrag,
der buldrer fra St. Nicolos Kartover.
Fornyet den Pagt, der efter Fædres Skik
aarlig det høie Herskerpar trolover:
det stolte Hav, den frie Republik.
Se, da bevæge sig med et de røde
Aarer paa Rad langs Bucentaurens Flanke
og røre op i Bølgerne, der gløde
i Purpur-Ild og lue gylden-blanke,
saa Pragtgaleien langsomt fremad glider;
og strax der kommer Liv til alle Sider

i Fartøis-Vrimlen, selv de mindste stræbe
at vinde frem og ei i Halen slæbe.

I dette Virvar en Gondol forbi
Lorenzos smutter, og han ser deri
med hurtigt og erfarent Blik en Kvinde,
hvis Skjønhed synes gjennem Masken skinne.
Til Vennen skubber han: „Hvem kan hun være?"
„Hvilken?"
„Hun, som er værd at spørge efter
Du kjender Alle jo — ro, Gondoliere! —
den Gyldenblonde — ro af alle Kræfter!"
„Jeg kjender ei de Damer hist og veed
om deres Cicisbeo ei Besked."
„Du heller ikke Laura? det var slemt!
Clara? du ler! saa veed du det bestemt!"
„En Dame" — lidt fornærmet Laura svarer,
„der med en enkelt Cicisbeo farer
kan ikke være meget høit paa Straa."
„Hvad Cicisbeo? hvilken dum Idee!"
raaber Lorenzo: „kan I ikke se,
at hun er ugift?"
„Ganske vist, det maa
Enhver jo kunne se, især den Blinde" —
spotter den lattermildere Veninde:
„kun Skade, hun har glemt Slør og Mantille!
det ganske vist er sket *mod* hendes Villie!
Jeg frygter, dette Tizianske Haar
ved Søvinds Omgang sig kun daarlig staar! —"
„Saa meget mer, som Haaret ei er arvet,
men sikkert end fra Bryllupsfesten farvet! —"

„Du er et Barn!“ mumler Lorenzo tvært,
„der *bliver* ved sit Pjank, endskjønt belært.“
„Lad hende heller blot *trolovet* være,
hvis det kan skaffe dig lidt Hjertero!“
spotter Giovanni. —
„Hendes Hjertenskjære
kommer just hist anstigende, min Tro!
Lad Dolken være rede til at tappe
hans Hjerteblod!“ mæler den tungerappe
Laura, og mens ustandselig hun lo,
hun peged paa den Fremmede, som skifter
Stilling med eet og reiser sig og vifter
med Lommeklædet mod en Galliot.
Den stevner frem, af tyve Aarer roet:
nu synes den at ville løbe lige
ind i den sammentrængte Baadesværm,
der ingen Steder kan til Side vige . . .
„Madonna!“ raaber Clara bange — „skjærm
os naadig nu — de løber os omkuld!“
„Ja, ganske sikkert,“ driller lunefuld
den anden, som sin egen Angst betvinger.
„Se *ham*, der holder sig ved Skibets Mast,
læner sig ud og Fjerbarretten svinger!
Gud naade os for denne Entre-Gast!
For snart at naa Gudinden, som han dyrker,
han borer os i Sænk, som var vi Tyrker!“

Dog Ungersvenden hist med roligt Smil
Afstanden maaler. Nu han kommanderer: —
„Til bagbord skod! styrbord paa Aaren hvil!“

og springer saa med et — min Gud, hvad vil
den Galning? — ud paa Aaren, balancerer
fra Stang til Stang med sikre Skridt, indtil
paa Bladet af den forreste han staar,
just som hans Galliot i Svinget naaer
saa nær til Baadene, at med et saare
forvovent Hop han over paa en Aare
kan springe. Hvad han gjør. Fra Blad til Blad
paa denne sammenhobede Aarerad
han uopholdelig mod Maalet haster.
Saaledes over Clavikordets Taster
løber en Mesters smidig-stærke Fingre
og lader Strengene harmonisk klingre.
Og Klangen *her* er Klokketoner rene
af unge Kvindestemmer, Latter-Chor,
Raab, Haandklap, Jubel og Opmuntringsord
fra hver en Kant. Lorenzo tier ene,
og tvinger sig til ei at se derhen.
Kun et Par Skridt har han tilbage end,
den dumme Nar! — Da lød der pludselig
et Plump, forvirret Raab og saa et Skrig,
et hjerte-sønderslidende.
„Pladadsk!“
raaber ung Laura ubarmhjertig rask;
„dèr ligger Kunstneren! hans Fald var brat.
Sprang op som Løve, dratted ned som Kat.
Og hvis han skulde drukne som en Killing,
forbedret var vor Ven Lorenzos Stilling.“
Dog neppe høres hendes Spot til Ende
for Mumlen rundtomkring. Og se, derhenne

hvor hin Gondol sin blanke Øxe vugger,
op af det aarerørte Blaa der dukker
hvidt-skinnende en Arm og griber fat
om Stavnen, saa den synker dybt og brat.
Men da den reiser sig igjen, har *han*
alt svunget sig ombord (Gud veed hvordan!);
og mens de juble rundtom (disse Taaber,
hvem Sagen gaar aldeles ikke an!)
synker den Springfyr i sin Skjønnes Favn;
og som om længe knevlet Angst og Savn
brød ud i Fryd — „Lorenzo!“ lydt hun raaber —

„*Lorenzo* —“. End i Ørets Labyrinth
et Ekko af det Raab bestandig kaldte,
mens Drømmeblikket pludselig blev blindt,
og gjennem Øiets halvt tilslørte Spalte
det Ydre kigged fremmedagtigt ind —
Kamret, belyst af dæmpet Ampelskin —
og langsomt kjendtes. Altsaa drømt igjen!
Dog denne Gang var Drømmen en Erindring!
Vel mangen Sommertid var gaaet hen
siden hint Indtryk; mangen Overvintring
dets sarte Spire havde gjennemlevet
i skindød Dvaleblund, før det var blevet
til Live vakt. *Ti* Aar var ledne snart!
Det var den sidste Christi-Himmelfart,
før han forlod Venezia første Gang.
Men alt hvad *Laura* angik, det var digtet
af Drømmens Aand, hvor hans Erindring svigted!

Han lærte hende først at kjende lang
Tid efter. Zeno, ja, og *hans* Veninde —
men ikke Laura (skjøndt hun ligned hende!)
Det var den Gang den smukke Skrædderdatter.
Det persiske Gesandtskab — det var atter
en grov Anachronisme! Først ifjor
dets gyldne Barke pralende befoer
Lagunens smulte Vand. Men Hovedsagen
var rigtig nok, og det var klart som Dagen,
at han iaften havde gjenset *hende*,
den Ubekjendte, fra Formælings-Festen;
en Kjende ældre vel at se, dog næsten
af Træk den samme og forvist ei skjæmmet.
Derfor det klang saa mysteriøst fortrolig,
da hun ved Navn ham kaldte — *ham,* en Fremmed,
der nærmed sig tilfældig hendes Bolig.
Det var den samme Klang fra Hjertets Sangbund,
der i det samme Raab saa vaandefuldt
og jublende udtoned, som den Gang hun
i Festens Tummel trykked til sit Bryst
ham, der var sprunget frelst fra Dybets Gab.
Den samme Klang, den samme Lidenskab,
urørt af det Forkrænkeliges Kaar!
Han mente ellers Hjerterne at kjende
og havde hidtil stedse troet, at *trende*
for Kjærlighedens Liv var Støvets Aar,
og *fem* for den, hvad for en Mand halvfems.
Men *ti* var rent ud en Methusalems
Alder, saa eventyrlig overdrevet

som Noget, prentet i et Legendarie.
Hvad ham selv angik, saa var den mest varige
Forelskelse, han havde gjennemlevet,
knap fyldt et Aar, da den sov hen af Tæring.
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

SKITSE

TIL FORTSÆTTELSE AF „VILLAEN VED HAVET“

Den følgende Aften har Lorenzo forvundet Virkningerne af sit Saar saavidt, at han kan være oppe og gjøre sin venlige Veninde, Donna Costanza, Selskab.

Hun fortæller ham sin Historie. Kort efter hin Dogeformælingsfest, som Lorenzo drømmende har gjenoplevet, har Costanza ægtet *sin* Lorenzo, der ligesom hun selv var af fornem veneziansk Familie. De har henlevet et Par Aar i Fødestaden, nydende al dens karnevalagtige Festliv i fuldt Maal. Derefter har han taget imod et offentligt Hverv i Mestre. Hans retfærdige Røgtning af dette Embede har skaffet ham Fjender, og da ved en Omvæltning i Venedigs Raad Modpartiet er kommet til Roret, er det lykkedes hine at faa ham afsat og anklaget. Processen er endt med livsvarig Forvisning fra Venedig. De have kjøbt denne Villa paa den istriske Kyst, som netop stod ledig, og dèr have de siden levet Ensomhedens nye Liv.

I Mestre have Forretningerne, i Venedig Forlystelserne voldet en evig Uro og bevirket, at de kun sjelden vare ene. Nu synes de først at de finde sig selv og hinanden. Affattelsen af et Memoriale, der en Gang skal retfærdiggjøre ham, og fælles Syslen med Kunst og Poesi har hindret at Tiden faldt dem lang, ja givet den et rigere og værdigere Indhold. Saaledes ere de efterhaanden komne til at prise som den sande Lykke, hvad der fra først af stod for dem som en

stor Ulykke. For et Par Uger siden have de imidlertid faaet Underretning om, at deres Venner atter ere komne til Styret. Med Muligheden af at vende tilbage til Fødebyen og til de kjendte Kredse er Længslen derefter vaagnet, og Lorenzo er strax seilet til Venedig. Costanza selv var delt mellem Glæde og Angst — Frygt for at denne nye Vending i deres Liv kunde tage den indre Lykke bort, som de havde vundet; siden sin Husbonds Afreise har hun ikke haft en glad Time. Saasnart der var nogen Rimelighed i at vente ham hjem, var hendes Blik som fasttryllet til den øde Havflade, om hun ikke kunde se et Seil, der nærmede sig vestfra. Saaledes havde han da ogsaa fundet hende den foregaaende Aften, da den pludselige Storm havde voldet hende en ulidelig Ængstelse, saa at hun ikke kunde holde det ud inden Døre.

Lorenzo har paa sin Side ikke meget at berette. Vidtstrakte Handelsreiser have i aarevis holdt ham borte fra Venedig, saa at han intet har hørt om deres Skjæbne, saa meget mer som han altid har staaet de politiske Partistridigheder fjern. Han befandt sig paa Hjemveien fra Levanten med en Galease, der gik til Triest, da den ud for den istriske Kyst blev overfaldet af arnautiske Pirater, som entrede Dækket. Til Lykke for ham kom der i samme Øieblik en Storm, hvis første voldsomme Vindstød krængede Skibet om paa Siden, saa at en hel Klynge af Angriberne tumlede ned i Læ, hvorved det blev ham muligt at springe ned i en Jolle og undkomme. Jollen kæntrede omsider, men ikke før end han var drevet saa langt ind mod Kysten, at han som dygtig Svømmer, ved Madonnas Hjelp, kunde naa Land. Men een Ting taler han ikke om. Da Piraternes Feluk bar ned paa dem, havde han speidet ud over Havet, om der intet Skib var i Nærheden, som han kunde haabe Hjelp fra. Han havde set et Seil mod Vest, i Retningen af Venedig, men saa lille, at det kun kunde tilhøre en større Baad. Da han fra Kysten af atter mønstrede Havfladen, var kun Arnauternes Feluk og dens Prise (Galeasen, som han havde seilet med) at se; Seilbaaden var forsvunden. Allerede den Gang havde han

tænkt sig, at den pludselig frembrydende Storm maatte have kæntret Baaden, og han turde ikke omtale dette Træk, for ikke at forøge Costanzas Uro. Men samtidig mærker han, at denne Tanke, at et saadant Ulykkestilfælde kunde have gjort hans skjønne Værtinde til Enke, med Frihed til at bortgive sin Haand paany, ikke er ham ubehagelig, og at han ikke just længes efter at *hendes* Lorenzo pludselig skal dukke op. Han mindes Scenen fra Dogeformælingen, og den kaade Venindes Spot: „og hvis han skulde drukne som en Killing, forbedret var vor Ven Lorenzo's Stilling“ gjenlyder bestandig i hans Øre. — Han føler sig som en Forræder overfor Donna Costanza, der tillidsfuldt betroer ham sin Frygt og sine Forhaabninger — alle Muligheder, der falde hende ind, hvorved hendes Husbond kan være bleven holdt tilbage i Venedig: og dog kan han ikke lade være at frygte med hendes Haab og at haabe med hendes Frygt.

Saaledes er der gaaet en Uge, og Lorenzo er kommen bestandig dybere ind i sin hurtig gryende Forelskelse. En Aften sidde de sammen i Søilehallen ud mod Havet; han synger en veneziansk Sang for hende til Luthen. Pludselig afbryder hun ham med et Glædesskrig og peger ud: i de sidste Solstraaler lyser et Seil orangegyldent ude paa det Blaa — det er en Baad, der tydelig nok for gunstig Vind stryger lige over mod Villaen. Hvor skulde den komme fra, uden fra Venedig, og hvem skulde komme derfra, uden *han*? Baaden styrer lige ind i en Bugt syd for Villaen. De ile derud. Hun kjender de glade Stemmer igjen: Venner fra de gamle venezianske Dage. De springe i Land og forfærdes, da hun spørger efter Lorenzo. Er han da ikke her? For otte Dage siden har han forladt Venedig. Saasnart han havde ordnet sine Sager, drev Længslen ham tilbage. En maanelys Nat, da Vinden var gunstig, hyrede han en Fiskersmakke og haabede den næste Aften at favne sin Costanza — den samme Aften, da den skibbrudne Lorenzo kom til Villaen og da Stormen rasede. Costanza er ude af sig selv af Fortvivlelse. For strax at gjøre hvad man kan, saa udsigtsløst

det synes, ordnes der to Expeditioner, der, rigelig bevæbnede med Fakler, endnu i samme Nat skal afsøge Kysten nordpaa og sydpaa, saa langt de kan naa, og anstille Forespørgsel i de yderst sparsomt spredte Fiskerleier. Lorenzo slutter sig til den Afdeling, der drager sydpaa. Endelig, ved Lyset af det første blege Dagskjær, finder de et Lig, der er skyllet i Land og allerede er fuldkommen ukjendeligt. Selv Dragten er saa sønderrevet og medtaget af Søvand, at Vennerne ikke med Bestemthed tør paastaa at gjenkjende den, skjøndt nogle mene at gjøre det. Da finde de i en af Lommerne et Bind af Petrarca, som de veed han pleiede at bære hos sig. Det er bøiet om, som om han ilfærdig havde stukket det i Lommen, fordi han pludselig blev forstyrret i en Lekture, som han var ivrig efter at gjenoptage. Tankefuld tager Lorenzo denne Bog, som hans Navne havde været fordybet i, umiddelbart før Døden bortrev ham. Den er slaaet op paa den sexogtyvende Canzone, der slutter med at prise *den* lykkelig, som døer i Tide, medens han endnu er salig i sin Kjærlighed.

Hans formastelige Ønske er gaaet i Opfyldelse; men overfor den frygtelige Katastrofe selv synker det sammen i sin Intethed. Det bliver overdraget til ham, som den, hvem Costanza i de sidste Dage har betroet sin Frygt og som har maattet trøste hende efter Evne, at ile forud for de Andre og overbringe hende det grufulde Budskab. Jo nærmere han kommer til Villaen, desto tungere bliver hans Gang; han forekommer sig selv som en Morder. I Indgangsdøren bliver han staaende og ser ud over Havet, som nu ligger blikstille, skinnende i Morgenlyset. En Tjenestepige, der kommer ud i Hallen og pludselig ser ham staa dèr, udstøder et Skrig. Han siger hende hurtig hvad der er sket og træder uanmeldt ind i Værelset, hvor Costanza sidder ved Vinduet. Hun er allerede blevet opmærksom ved Skriget og vender bønlig spørgende sine store, forvaagede og forgrædte Øine imod ham. Han er ikke i Stand til at faa et Ord over Læberne. „Intet Haab?“ hvisker hun. Lorenzo kan kun ryste paa

Hovedet og lægge det lille Bind af Petrarca paa Bordet ved Siden af hende. Saa iler han ud og sender det trofaste Tyende ind til hende.

Aarene gaa; Lorenzo fører sit vante Liv i Venedig, delt mellem Forretninger og Adspredelser. Ofte tænker han med Vemod paa Costanza — om hun endnu sidder derovre i sin ensomme Villa paa den istriske Kyst. En Aften feirer han en Fest i sit Palads ved *Canale grande*. Hans Gjæster er Giovanni Zeno og de to letsindige Veninder, som forekom i hans Feberdrøm om Scenen ved Dogeformælings-Festen. Zeno tager en Luth og begynder at synge en veneziansk Sang; det er den samme, som Lorenzo sang for Costanza den sidste Aften, han var sammen med hende. Den saaledes vakte Erindring om hende bliver ved Kontrasten til Donna Lauras og den lystige Donna Claras plebejiske Væsen saa overvældende, at han ikke kan holde deres Selskab ud. Han lader sig undskylde med et stærkt Ildebefindende og lukker sig inde i sit Kammer. I Ensomheden bliver Costanzas Billede saa levende, som om hendes Væsen omsvævede ham og forjættede ham et nyt Liv. Det forekommer ham providentielt, at det samme Vindstød, der gjorde hende til Enke, frelste hans eget Liv. Og han veed ikke engang, om hun endnu er i Live, eller om Sorgen allerede har lagt hende ved Husbondens Side!

Dagen er neppe gryet, før han i en Fiskersmakke styrer over mod Istriens Kyst. Han naaer den, ikke langt fra det Sted, hvor han den Gang blev skyllet i Land, og lader Fartøiet lægge ind i en lille naturlig Klippehavn, hvorpaa han selv iler sydpaa langs Kysten. Det er blæsende Veir, om end ikke saa stormende som den Gang, og idet det samme øde Sceneri opruller sig rundt om ham, oplever han de samme Indtryk som paa hin første Vandring, men blandet med den nye Følelse af en heftig Kjærligheds utaalmodige Higen mod Maalet og Angst for at skuffes. Solen er ved at

gaa ned, da han faar Øie paa Villaen. Den er uforandret, og det forekommer ham, at Costanza endnu maa staa dér og stirre ud over Havet. Men der er intet levende Væsen at opdage, og han betages af Frygt for at hun er død eller for at han skal finde Villaen forladt og aldrig faa at vide, hvor hun er taget hen og har skjult sig med sin Sorg. Da han banker paa Døren, aabnes denne imidlertid af den ham velbekjendte Tjenestepige, der strax lukker ham ind i det samme Værelse, hvor han sidste Gang talte med Costanza, og hvor han ogsaa nu finder hende.

Hun modtager ham venlig og forekommer ham endnu yndigere, end han havde hende i Erindring. Han troer ogsaa at bemærke, at hun ikke er uglad over hans Komme. Opmuntret derved tilstaar han hende strax sin Kjærlighed og bønfalder hende om at forlade dette Sorgens Sted og begynde et nyt Liv ved hans Haand i hendes Fødestad, det herlige Venezia. Costanza takker ham for de Følelser, han nærer for hende, og for den Tillid, han viser hende — en Tillid, som hun kun vilde lønne slet, hvis hun gav ham et overilet Svar. I Nattens stille Timer vil hun lytte til sin indre Stemme, og den næste Morgen skal han høre hendes Svar.

Den følgende Dag fører Pigen ham til en afsides Krog i Haven, hvor der mod en Baggrund af mørke Cypresser hæver sig en gammel Stenobelisk. Han mindes Stedet: en Aften havde han siddet timevis der alene, stirrende ud over Adriaterhavet med det Spørgsmaal paa Sinde, om hans Navne maaske laa begravet derude under det blaa Dække, og om han selv skulde være kaldet til at udfylde det Savn, som hin havde efterladt... Costanza sidder paa en Marmorbænk ved Siden af Obelisken og indbyder ham med en Haandbevægelse til at tage Plads ved Siden af sig.

„I siger, at I elsker mig“ — begynder hun — „og jeg troer eder. I trøster eder ogsaa til at vinde min Kiærlighed, naar jeg blot vil tillade eder det, ja I mener allerede nu at kunne høre mit Hjerte tale eders Sag; og hvis jeg selv ikke er lydhør nok til at høre dets Røst, saa er det blot af Pietet

mod en Afdød, hvem jeg bør vende mig bort fra for ved eders Haand at begynde et nyt og lykkeligt Liv — et saadant, som I er vis paa at kunne berede os begge. Jeg tør heller ikke benægte Muligheden af at det kunde ske — hvis det ikke netop var det, jeg frygtede, dette: et *nyt* Liv paa denne Side Døden. For mit Liv er endt og beseglet her: — betragt dog en Gang dets Segl!"

Med disse Ord peger hun paa Obelisken. Først nu bemærker Lorenzo, at den Flade, der den Gang havde været ru, forvitret og graa af Lav, er bleven slebet ren, og at den bærer en Indskrift: Husbondens Navn med Fødsels- og Dødsaar. Derunder Slutningen af hin Canzone:

> Ser du, Canzone, En i Elskov salig,
> Sig til ham: Dø, da du er lykkelig!
> At dø i Tide er den beste Tilflugt,
> O, om du kan det, ønsk ei længer Frist" — —

og under den Slutningsversene af den første Strophe:

> Kun i Erindringen endnu jeg aander;
> Tidlig og sent med den jeg Hjertet nærer,
> At ei det uden Kost skal helt forsmægte.

„Se, det var min Lorenzos sidste Tanker! Denne skjønne Canzone læste han, da Stormen pludselig overfaldt dem og han hurtig stak Bogen aabnet i Lommen, maaske for at løsne et Skjøde, da det allerede var for sent. Der var Streger i Randen ved disse to Steder, som han havde mærket sig: Er det ikke, som om han havde anet vor Skjæbne? sin *egen*, han som døde i Tide, da han endnu var salig i sin Elskov, og *min*, jeg som siden da, indtil dette Øieblik, sidder her og nærer mit Hjerte kummerlig med Erindringen. Ja, min Ven! og fra dette Øieblik af vil gjøre det fremdeles, indtil Døden bringer mig Forløsning. Her slutter mit Liv sig sammen til et Hele, en Enhed — en glædeløs Ting maaske at se til, men dog Noget, som er samlet og fuldkomment, uden Spaltning og Splid. Er mit Livs Klang sørgelig, saa er den dog

ren, som Klangen af en Klokke, der intet Skaar og ingen Revne har. Og selv om jeg vidste, at jeg ved eders Haand kunde dandse en Tid imøde, der var mere straalende end den jeg oplevede ved *hans*, saa vilde jeg dog foretrække at blive her, hvilende i Skyggen af det, der en Gang var mit Lys, trofast mod mig selv og mod ham, der var mit Selv. Og derfor siger jeg eder Farvel her. Jeg takker eder, fordi I kom og gav mig dette Glimt af Verden, netop nok til at vise mig, at jeg intet mere har med den at gjøre; men vi maa aldrig ses mere!"

Costanza rækker ham sin Haand til Afsked, og Lorenzo kysser den, uden at gjøre noget Forsøg paa at rokke hendes Beslutning, som han agter og ærer, skjøndt den knuser hans Forhaabninger.

Da han kommer til Pynten, hvor Veien bøier om, kaster han et sidste Blik tilbage. Dèr ligger Villaen ved Havet, ensom paa den øde Strand, lysende i Skyggen af de store Cypresser — en Marmorsarkophag — — —

og det var sødt at ligge dèr begravet.

JUDAS

Et Værelse. Kalkede Vægge. Midt i Værelset en Kloster-Læsepult. Paa denne et opslaaet Folio-Manuscript. Over den en antik Ampel, der belyser Manuscriptet. Døre tilhøire og tilvenstre i Forgrunden.

DIGTEREN
(staar ved Pulten og blader i Manuscriptet)

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Fuldendt — — dog nei! der mangler end
min store ubekjendte Ven,
Mysteriets Chorus og Prologus!
Ved hvilken mystisk Hocuspocus,
med hvilken magisk Tryllevaand
skal jeg besværge denne Aand,
som længe har mig foresvævet,
og ved hvis Hjelp der snildt blev bygget
imellem Publikum og Stykket
den Bro, som jeg fra først af saae
at baade Stoffet og Stilen kræved?
Helst en *persona dramatis*,
der dog paa en fantastisk Vis
var over alle Tider hævet,
og stod, om muligt, med sit ene
Ben i det ærede Parket

og med det andet paa min Scene —
hvad sandt at sige er en ret
tyrannisk Fordring til Manden.
Jeg tænker mig en eller anden
literaturhistorisk Sjover,
som Shakespeare brugte salig Gower.
Forgjæves har jeg søgt og søgt. —
Ak, det er misligt for en Digter
at !appe med sin Husmandskløgt,
hvor Fantasiens kongelige Visdom svigter!

(Det banker)

Det banker! Pokker staa deri!
Nei Tak! nu vil jeg være fri
for Vennevrøvl eller Tiggeri.

Døren tilhøire gaar op. AHASVERUS træder ind. Han er iført en moderne, elegant Spadserepels og har en fin Pelshue paa Hovedet. Spidst sort Skjæg, ungdommelige og dog ældede Træk. Lidt slæbende, træt Gang.

AHASVERUS

Undskyld, Hr. Digter! hvis muligvis
jeg har været uheldig i Valg af Tiden;
men jeg vilde sætte uhyre Pris
paa en Samtale — blot en ganske liden.

DIGTEREN

Med hvem har jeg den Ære?

AHASVERUS

Æren, min Herre,
er min! og mit Navn — mit litteraire
og som man siger mit *nomme de guerre*

— med mit private kan det jo være
det samme — —: mit Navn er Ahasverus,
til Tjeneste.

DIGTEREN

Virkelig — Ahasverus!
jeg hører ei Navnet for første Gang.

AHASVERUS

Særdeles smigret! — Ja, jeg tør sige,
det har mellem Brødre en lødig Klang
og — uden Selvros — jeg søger min Lige.

DIGTEREN

(for sig)

Hvad vil mon den Nar? — forstaar ham ei.

AHASVERUS

Forhaabentlig kan baade De og jeg
af dette Bekjendtskab drage Nytte
og i Forening Mærkerne flytte
paa Litteraturens Fremskridtsvei.
Tilsammen er vi saa at sige Hoved og Hale.
Det være langt fra mig at prale
men De vil tro mig paa mit Ord,
at min Indflydelse er stor: —
den tydske Presse jeg behersker ganske
og mere end De aner af den danske.

DIGTEREN

De ønsker Noget at oversætte?

AHASVERUS

Jeg ønsker, Hr. Digter! kun at berette.
Reporterskabet er her i Norden
endnu jo kun i sin første Vorden.
Jeg haaber at gjøre det til en Magt
i vort Aandsliv og ifald — som sagt —
de Herrer Forfattere forstaa
deres egen Fordel, tør jeg spaa
for begge Parter god Profit.

DIGTEREN

Desværre tør jeg ikke skjule,
at De vil neppe komme vidt
med mig, hvem Mængden er en Skræk,
som lever med Papir og Blæk
og, naar det kommer høit, en Smule
Lærred og Farver i min Hule
tilbagetrukken — —

AHASVERUS

— — ogsaa et Træk
af Interesse! som ikke tidt
man træffer nu, da kun saa Faa
har Mod til ret sig selv at være
og leve i sin egen Sphære.

DIGTEREN

Maaske . . . Men saadan en Eremit
har lovlig lidt at byde paa
for en Reporter.

AHASVERUS

O, at faa
et Indblik blot i Milieuet
er for en dygtig Journalist
at faa sit Spørgsmaal halvt besvaret,
ja mere —

(tager sin Notitsbog frem)

De tillader vist,
at jeg optager Inventaret.

DIGTEREN

Vær saa artig! Det er hurtig gjort.

AHASVERUS

Sandt nok, Meublementet er ikke stort —
men stilfuldt: — i den klosterlige,
gothiske Stil. Og jeg maa sige
for mig er *Stil* en Hovedsag;
skjøndt rigtignok min egen Smag
gaar mer i Retning af det Japanske.
Dog jeg beundrer ligefuldt
et Stykke som den Læsepult . . .
A ha! en Foliant! . . . se, se —
et Manuscript . . . et nyt maaske
fra Deres renomerte Pen . . .
Hvis det var tilladt lidt at granske . . . .?

DIGTEREN
(betænkelig)

Hm — ja — — jeg er just ingen Ven
af altfor — —

AHASVERUS

Aa, De kan være ganske
rolig, min Kjære! Discretion
er et Hovedtræk i vor Profession.
Naar De blot ønsker, er jeg stum.
Men naturligvis vil Publikum
jo gjerne vide hvad De skriver;
saa Alt, hvad De tillader, siver
ganske vist ud . . . Altsaa — med Forlov!

(Træder hen til Læsepulten)

DIGTEREN

Mod den Karl maa man være grov,
eller døie hans Reporter-Iver.

AHASVERUS

(slaar Titelbladet op, læser:)

Judas, Passionsmysterium.
Det maa jeg sige, De forstaar
at gjennemkrydse al Forventen.
De reiste nok forgangent Aar,
saa jeg kan tænke mig, vi faar
personlige Indtryk fra Orienten.

DIGTEREN

Nei, nei!

AHASVERUS

Men De har dog lagt Vægt
paa Deres Billede at male
med hvad vi kalde: *la couleur locale?*

Costume og Lokaliteter
er ganske sikkert saa korrekt,
som man er vant til det hos Dem,
der hører til de lærde Poeter.

DIGTEREN

Aa, intet mindre! I mit Digt
har Realismen intet Hjem,
og allermindst den orientalske.
Costumerne er alle falske,
det Hele middelalderligt,
saa dette mit Jerusalem
samt dets Befolkning er et Slags
Nürnberg, og Deres egne Navne,
som De i Dramet ei vil savne,
ser ganske ud som en Hans Sachs.

AHASVERUS

De ser mig fuldstændig overvældet!
Hvilken Idee! hvor genialt!
For mellem os sagt, ærlig talt,
det med Lokalfarven er forældet,
og ganske særlig den antikke;
den har trumfet ud, nu siger vi Pas.
Hr. Ebers kan vi vel lade ligge,
men selv Flauberts Herodias —
ja, den bliver jo med Rette kaldt
et Mesterværk, men — alt i alt —
i Fortrolighed: — *det ligner ikke.*

DIGTEREN
(forbauset)

„Det ligner ikke“ — det siger De
saa sikker og saa overlegen,
som om De havde Deres egen
Erfaring til at bunde i,
havde set baade Døberen og Herodes — —

AHASVERUS
(forlegent)

Ha, ha — ja det kunde næsten formodes
efter mine Ord, saadan som de faldt; —
Et Spøg et andet Alvor: Alt
hvad end min salig Ven Flaubert — —

DIGTEREN

De kjendte ham?

AHASVERUS

Ja, han var lidt sær
imod Reportere! — — Alt hvad end
han har budt op, min brave Ven,
af Lærdom og af Phantasi, —
trods denne Marmorpragt af Sproget,
som han jo var en Mester i,
saa ligner det Hele dog ikke Noget.
Nei, nei, da priser jeg Deres Idee:
den vil slaa an, det skal De se.

DIGTEREN

Jeg har fornemmelig jo ment
ved denne kjække Saltomortale

at sætte mit Mysterium
fra først af udover det Reale,
hinsides Tid og Rum,
saa at det Menneskelige rent,
og urørt af Tilfældighedens Kaar,
kan træde frem — —

AHASVERUS

Aa, jeg forstaar.
Nu takker jeg for Deres Venlighed!
Det er mig en særdeles Glæde
at have lært et saadant Værk at kjende.

DIGTEREN

De kjender det jo ikke.

AHASVERUS

Aa, jeg veed
hvad jeg behøver — jeg er allerede
vist altfor længe faldet til Besvær.

DIGTEREN

Nei, nei! De slipper ei saa letvint her
fra Løvens Hule ud, som De kom ind.
„Her vil ventes her vil bies!"
Nu skal De i Mysteriet indvies,
thi forbered andægtig Deres Sind!

AHASVERUS

(ler forlegent)

Ja, tusend Tak! jeg frygter kun, som sagt —

(trækker sig bukkende tilbage mod Døren)

DIGTEREN

Intet at frygte for! — Tag Dem i Agt!
det er den feile Dør.

(peger paa Døren i Forgrunden tilvenstre)

Her, maa jeg be'e!
Her gaar det nedad til mit Atelier.

AHASVERUS

Hvordan? De maler ogsaa?

DIGTEREN

De skal se —
til Husbehov — om ei Udstillings-dueligt.
Jeg har skitseret nu mit Sceneri
paa store Lærreder, som vistnok i
et Øieblik vil gjøre Alt anskueligt,
hvad ei De fatted end af min Idee.

AHASVERUS

Og det er Dem, der har saa Lidt
at byde paa for en Reporter!

DIGTEREN

Jeg frygter, paa det Vigtigste det skorter.
Dog endnu Et: —
Mens De beser mit Malerrum,
vil jeg paa mit Harmonium
en lille Smule phantasere,
for ret tilgavns i Stemning Dem at sætte.

AHASVERUS

(ironisk)

Du gode Gud! jeg bliver mere

og mere himmelfalden! Dette
er jo som Renaissancens Morgenrøde,
som Lionardo —

DIGTEREN

Ogsaa Deres Ven
formodentlig?

AHASVERUS

Da Vinci, mener jeg.

DIGTEREN

Ja, som for fire Sekler siden døde.
Jeg troede, Sligt generede Dem ei.

AHASVERUS

Ha, ha! — nu har De mig igjen
til Bedste! Før jeg ser mig om,
gjør De mig til den rigtige evige Jøde!

DIGTEREN

Kan hænde!

AHASVERUS

Saa var det skam godt jeg kom.
For hvis jeg *er* ham, maa De tilstaa, har De
idag et overmaade frugtbart Møde!
(lukker Atelierdøren op)
Hvis De tillader altsaa.

DIGTEREN

Vær saa artig!

AHASVERUS gaar ind i Atelieret, til hvilket Døren bliver staaende paa Klem.

DIGTEREN
(ene)

Heureka!
Nu er min Nød forvunden,
min Chorus og Prologus funden,
— og en, som mig særdeles huer!
Det kalder jeg, at stegte Duer
flyver En lige lukt i Munden,
man veed ei selv, hvor kom de fra.
Ahasverus! — hvor jeg dog var blind,
at dette aldrig faldt mig ind!
Jeg søgte en Figur med megen
Umag, og se, midt i min Flok
af *dramatis personae var*
han alt tilstede — rigtignok
den halve Mand kun, og dér stak Knuden:
Judas' Samtidige, ei vor egen; —
hvad var han denne Del foruden?
Nu gjælder det, at faa dette Par
Halvdele sveiset rigtig sammen.
Det bli'er et Stykke Arbeid — ja men
det *skal* gaa! — Jo, min Herr Interviewer
vent bare! De kan stole paa
at De skal blive „sat ind" i Værket
saa grundig, saa det kan forslaa.
Og da først Værket rigtig duer.

AHASVERUS' STEMME
fra Atelieret

Min Compliment! det er jo udmærket

DIGTEREN

Ja, jeg kommer strax! . . . Nu fremad! — Stop!

(tager en lille Træpibe ned fra en Hylde og tænder den)

En Hjertestyrkning — Dampen op!

Saa glider Arbeidet let fra Haanden.

AHASVERUS

(stikker Hovedet ind ad Døren)

Det har virkelig været mig en stor

Fornøielse — —

(vil gaa ud af Atelieret)

DIGTEREN

(klapper ham paa Skulderen og holder ham tilbage)

Ja, Gud bevares — mor

Dem blot derinde, saa længe De vil.

Jeg loved Dem jo lidt Musik dertil

for ret at andagtsstemme Aanden.

(Skubber ham venlig ind i Atelieret og følger efter. Døren bliver staaende aaben. Tobaksrøgen lægger sig i lange Lag tvers gjennem Rummet og fra Atelieret trænger bestandig tættere Damp ind . . . . Stemmerne lyde mer og mer tilslørede)

AHASVERUS' STEMME

Ja, dette Par, Elias og Moses,

maa jo af den strengeste Kunstdommer roses.

Hvis jeg tør tillade mig en kritisk

Bemærkning —

DIGTERENS STEMME

Ud med Sproget!

AHASVERUS' STEMME

Nu vel —
maaske lidt mere Præ-Raphaelitisk!
Se, denne Engel! det maa jeg sige —
her synker jeg i Beundring hen!
Som den skrider ned ad sin Himmelstige!
Det er virkelig næsten, som om min Ven,
den gamle Dante Gabriel
Rosetti, selv kunde have malt den.

(Akkorder)

DIGTERENS STEMME
(brummende)

Og en eller anden engelsk Lord betalt den!

Værelset er nu helt skjult af tæt Taage, i hvilken Lampen skimtes som en Lysplet. Stemmerne dø hen — Musikken (Orgel-Præludium) fyldigere. Lyset bliver stærkere, til det ses at udgaa fra en Due, der med udspændte Vinger svæver dér, hvor Lampen hang. Under denne — hvor tidligere Læsepulten med Manuscriptet befandt sig — ses nu *Korset* og paa dettes Tværbjælke en *opslaaet Bog*, hvis to Blade bære Indskriften A og Ω

DUEN

Som Lampen over en Bog, der skreves af Menneskehaand,
saaledes over Skabningens Bog den hellige Aand,
belysende Almagts Tegn paa selvbevægede Blade.
Men Korset, Lidelsens golde Træ, er Verdensbogens hellige Stade.

Glandsen tager til. Solbelyste Skyer udslette Billedet. Orchestral, fugeret Musik.

Regnbuen tændes i Skyerne og hvælver sig til en Bueport. I denne bygge Solstraaler en bred Trappe, hvis øverste Trin forsvinde i blændende Glands. Skymasserne rulle sig imidlertid sammen til begge Sider i Forgrunden.

Foran Regnbuen, som Statuer foran en Paladsport: MOSES og ELIAS.

MOSES (tilvenstre) hvilende paa en Klippetop, indleiret i Skyerne, med Lovens Tavler støttet mod sit Knæ. ELIAS (tilhøire) i sin Ildvogn, der synes kjørt fast i Skyerne, med en Bogrulle glidende ned fra sit Skjød.

KOR AF SERAPHER

Sole hvirvle, Kloder maaler
kredsende det grændseløse
Verdensrum.
Sole lyse, deres Straaler
fra det evige Væld de øse
i Empyreum.
Dér som Lysets Kilde luer
Øiet, der det Skabte skuer;
dér som Lysets Stemme toner
Ordet, der har Englethroner
skabt og Himmel, Jord og Hav; —
alting styrted, om det tav.
Lys og Farver maatte slukkes,
monne træt hint Øie lukkes.
Dér og vaager klar og slummer-
løs den evige Aand, der rummer
Tiden, den uendelige,
og det Rum, hvis Grændser vige.
Kunde Aanden slumre ind, —
lig et flygtigt Tankespind

svandt da bort hint Tvillingpar
og hvad i Forening de
Haand i Haand har holdt og rummet.
Ogsaa vi,
vi, der synge, vi forstummed,
løstes op, forgik som Noget
der er drømt og aldrig var.

MOSES

Hvor salig glider som en stille Strøm,
randfyldt med Himlens Glands, foruden Hvirvler
og Skum, Seraphernes . . . . Kor
forbi os — — — — — — — —

ELIAS

Dog lyt! fra oven som en Klippefos
— — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

KOR AF CHERUBER

Med Sphæreklang, med Tordengny,
med Glimt af tusend Lyn sig røre
hist de unærmelige Døre —
vil Naadens Dag for Syndeverdenen gry?
Der strømmer Lys igjennem Lys,
som gjennem Søvand Flodkrystal.
Os gjennemryster helligt Gys;
og med andægtigt Fodefald,
med Vingeskygge over Øie,
for Almagtsthronen i det Høie
— den vi ei se, kun ane skal —

vi dybt os bøie,
hilsende ham, der træder ud,
frisk badet af den evige Glands,
med Gjenskin om sit Bryn af *hans*,
Alfader og Aldommer —
den Herlige, der kommer
fra Gud!

Cetera desunt.

JUDAS

ET PASSIONSMYSTERIUM

SKITSE

Prologus (Mysterii) *1. Jord.*

Scene: et mindre **Værelse**, kalkede Vægge. Eneste Meublement: en Læse- og Skrivepult hvilende paa en enkelt tyk Pille; derpaa et opslaaet Manuskript belyst af en antiktformet Lampe, der hænger ned fra Loftet. Dør tilhøire og tilvenstre i Forgrunden. DIGTEREN ved Pulten. Monolog (rimede 4 og 5 fods Jamber): Værket er fuldendt, der saalænge har beskjæftiget hans Phantasi — Forfatterfølelsen typisk givet (Erindringer og Stemninger, som knytte sig til Arbeidet, Glæde over at være naaet saa vidt, Sorg over at det Udførte ikke i sine klare Former har naaet det Udkastedes Storhed etc.). Kun een Ting mangler: han savner et forbindende Led mellem Drama og Tilskuer, en Art Chorus eller Prologus, som helst baade skulde høre med i Handlingen og staa udenfor den og alle enkelte Tider — en saadan Person søger han endnu forgjæves. Det banker paa Døren; Digteren, ærgerlig over at blive forstyrret, svarer ikke. AHASVERUS træder ind som Reporter, i Spadserepels og med Pelshue.

Reporteren glæder sig over at have faaet et Indblik i Digterens Milieu — vil notere Inventaret. *D.* Det vil snart være gjort. *A.* Vel sandt, Meublementet er ikke stort, men righoldigt: der paa Pulten ser jeg et nyskabt Værk; tør jeg

spørge, hvad det indeholder. *D.* Et Passionsdrama, Judas. *A.* Høist interessant! Fade Bemærkninger: sikkert saare korrekt i Costume og Lokalfarve. *D.* Intet mindre: spiller i en middelalderlig By. *A.* finder dette Træk overordentlig originalt, men frygter at det skal svække Illusionen. *D.* forklarer sin Hensigt, at afklæde Emnet alt Stofligt, løfte det ud af Tid og Rum og gjøre det til en symbolsk Handling. Judas er Mennesket overhovedet (Mottoet af Bach's Matthæuspassion-Choralen: „Ich bin's"), der forraader sit Ideal, fordi det er ham for høit og han ikke forstaar det, men netop, fordi det er saa høit, tillige kan frelses af det. *A.* Denne Tanke er Digterens bekjendte Dybsindighed fuldkommen værdig! — søger at slippe bort. *D.* har endnu langtfra gjort ham tilstrækkelig bekjendt med sit Værk, *A.* vil ikke længer forstyrre! *D.* nøder ham og aabner Døren tilvenstre, hvor en lille Trappe fører ned til hans Atelier. Her har han skitseret Sceneriet til Hovedoptrinene, Betragtningen af disse Malerier vil gjøre det Hele anskueligt. *A.* falder i skrømtet Beundring over Digterens Mangesidighed, der minder om Renaissancetiden og gaar ned i Atelieret. —

Videre skal Digterens Udvikling neppe naa, da Ahasverus afbryder.

DIGTEREN (ene). Heureka! Gjennem den moderne Maske har han kjendt den ægte Ahasverus; han skal ikke slippe saa let, som han er kommen! Grundig indført og indespærret i Værket skal han være dets Prologus og Chorus, Heltens og tillige Tilskuerens Samtidige. Nu rask til Arbeidet! Og han tænder en kort Pibe, hvis Røg breder sig i Rummet. *A.* stikker Hovedet op og vil slippe bort med nogle Complimenter. *D.* vil nu først ret forklare ham Alt og skubber ham, overstrømmende venlig, ned i Atelieret. Døren bliver staaende aaben. Tobaksrøgen bliver til tæt Taage forøget af den, der trænger op fra Atelieret; Lampen bliver en mat lysende Plet — dunkelt skimtes Pulten som en Skygge. Fra Atelieret høres Digterens Stemme, der skildrer Skydekorationen med Himmeltrappen og Moses og Elias paa deres Throner foran Regnbueporten som Dørvogter-Statuer

ved et Palads. *A*. finder Moses Stilling mindende om Michel Angelos Dag. —

Stemmerne dø hen. Lyset bliver stærkere, til det ses at udgaa fra en svævende Due over Korset (hvor før Pulten med Manuscr. var) paa hvis Tværbjælke en opslaaet Bog med A og Ω. Sagte Musik, til hvilken Duen melodramatisk:

Som Lampen over en Bog, der er skrevet af Menneskehaand,
saaledes over Skabningens Bog den hellige Aand,
belysende Almagtens Tegn paa selvbevægede Blade: —
men Korset, Lidelsens Instrument, er Verdensbogens hellige
Stade.

Glandsen tager til; solbelyste Skyer udslette Billedet. Regnbuen hvælver sig til en Port — Solstraaler bygge en bred Trappe, hvis øverste Trin (under Regnbuen) forsvinde i blændende Glands. Skymasserne rulle sig sammen til begge Sider i Forgrunden; tilvenstre MOSES, hvilende paa en Klippetop, indleiret i Skyer, med Lovens Tavler paa sit Knæ; tilhøire ELIAS i sin Vogn, der synes kjørt fast i Skyer, med en Bogrulle glidende ned fra sit Skjød. —

2. Himmel.

Imidlertid Forvandlingsmusik, hvortil snart et Kor af Serafer slutter sig, mindre af religieus end af kosmisk Natur *(plein ciel)* — Seraferne opfattede som Stjerneaander — Sammenhæng mellem Lovgiveren MOSES og den kosmiske Orden. Han sammenligner denne Hymne med en rolig flydende Strøm, ved hvis Bred han hviler. ELIAS gjør ham opmærksom paa Cherubernes Kor, der kommer fra oven som et Vandfald, der fra himmelhøie Bjerge styrter sig ned i hin stille Strøm, overdøvende dens rolige Rislen — i Samklang med hans egen profetiske Natur (voldsommere, lidenskabeligere, personligere, Cheruberne som Jehovas Bærere — heri ligger ogsaa det rythmiske Forhold mellem de to Kor), Cherubkoret stiger til en Hilsen til Guds Sendebud, ENGLEN, der nu viser sig øverst paa Straaletrappen.

MOSES og ELIAS hilse Englen og spørge, hvorhen hans Vei gaar. ENGL. sendes af Gud til Jerusalem, for at medvirke ved Forløsningsværket, der nu skal foregaa. MOSES synes, at det kun er faa Øieblikke (Serafstrofer) siden at Englen kom ned ad Himmeltrappen for at bringe Maria Forkyndelsen. Disse Øieblikke, siger Englen, rummer Mesias' Liv og Virksomhed. Begeistret Udbrud af ELIAS. ENGLEN giver et kort Billede af Frelserens Liv og forudsiger Forsoningsdøden, det store Offer paa Golgatha. MOSES oprøres paa det vantro Israel, ELIAS minder om alle Profeternes Skjæbne. De byde Englen Farvel. (Høi-pathetisk Stil, — 5 f. Jamber.)

Opadstormende Skyer tilhylle Scenen: kun Englens Skikkelse er synlig, baaren af en flad, solhvid Sky. Klokkeklang. Fra neden stikker det gjennembrudte Spir af et gothisk Domkirketaarn op. SMAAENGLE med brogede Vinger flagre derom som Spurve eller sidde paa dets Rosetter. Kvidderagtigt Kor (Luftstemning i Modsætning til Ætherstemningen). Kort scherzoagtig Scene, idet de hilse deres store Broder, som skal besøge Jorden ad dens Forbindelsesvei med Himlen. Smaaenglene løfte en af Jernstængerne ud, Englen gaar ind i Spiret og stiger ned i Taarnet.

3. Helvede.

Atter Skyer og Taage. Orgelklang. Portalen af en gothisk Kirke skimtes et Øieblik. — Trærødder, Stenmasser — en Hule aabner sig. Man er i L i m b u s. ADAM og EVA under Kundskabets Træ med Slangen i Grenene (tilvenstre); tilhøire paa en Klippesten under et Palmetræ og over en Kildebrønd JOHANNES DØBEREN. Samtale om Messias, om hvis Daab Johannes beretter. Adams Haab, at Syndefaldets Dødsfrugt i den nye Adams Haand vil blive til Livsens Brød, og Guds retfærdige Vrede aflade. EVA lovpriser Maria, Moderen til den skyldfri Ene, der vil forløse den syndefulde Slægt, som hun er Moder til. Forjættelsen, at hans Fod skal knuse Slangens Hoved. SLANGEN glæder sig over at den i alt Fald skal saare hans Hæl og hilser en DJÆVEL, der stiger op fra Helvede yderst tilhøire, hvor Hulen sænker sig i et

svovllysende Svælg. Djævlen er frøagtig-grøn med Flagermus-Vinger. Adam hilser ham forbandende og spørger, hvad Ondt han har for. — Djævlen kommer fra Pandæmonion, hvor alle Dæmonerne have holdt Raad. Han er udsendt til Jerusalem for at virke til Jesu Undergang, thi dennes Virksomhed truede Satans Magt. Johannes spaar ham, at han ikke vil have bedre Held med sig, end da han fristede Jesus i Ørkenen, og Eva minder ham om, hvor tillidsfuld han den Gang steg op og hvor skuffet han vendte tilbage. Men Djævlen svarer triumferende, at det vil lykkes bedre: Hellig er Messias vel, og Fristelser kan han modstaa; men han er dum som alle Hellige og uden Menneskekundskab. Saaledes har han i sin snevreste Discipelkreds en Mand, Judas kaldet, der hjemsøges af Skrupler og Tvivl, en ægte Evasøn, fuld af kjødeligt Begjær og verdslige Tanker (hvorfra kjender Djævlen ham? et eller andet Motiv maa opfindes i Tilslutning til et nytestamentligt Træk eller mulig en Legende — en Afdød, der er faret til Helvede, har fortalt om Judas). Han skal være den Løftestang, som den djævelske Kraft vil virke paa for at vælte Frelserværkets Hovedhjørnesten: Judas skal bringes til at forraade Christus. Eva ser deri Gjentagelsen af Abels Mord ved Kain og forbander sit Syndefald — fortvivlet over stedse at bringe Offer og Morder til Verden — ogsaa dette Par er jo hendes Sønner. Johannes trøster hende og forudsiger Djævlen, at om ogsaa hans Ødelæggelsesplan lykkes, vil han derved kun som et blindt Værktøi tjene Guds Frelsesorden, som han ikke fatter, og undergrave sig selv. Djævlen tilraaber dem et spottende Farvel.

Klippemasser sænke sig og skjule Limbus; Djævlens Skikkelse stadig synlig mellem dem. Fra oven kommer tilvenstre en forfalden Stentrappe ned. Smaadjævle spille Kegler tæt ved den; har i en aaben Grav fundet Hovedet af en Bisp, en prægtig Kugle til deres Knokkelkegler. Ringende Larm fra oven som af klingrende Penge (fra Vexelererne og Kjøbmændene i Kirkens Forhal, som Trappen fører

op til) — det er deres kjæreste Musik. Burlesk genreagtig Scene mellem dem og den store Djævel; han slaar alle ni (eller 8 om Kongen). Det varsler godt Held for hans Fart; — men Hovedet faar et Skaar, og Smaadjævlene tude. Han lover dem til Løn at de skal faa Lov at slæbe Verdens største Synder til det dybeste Helvede og dukke ham i Svovlpølen. De glæde sig uhyre til denne Leg og begynde at spille „Pind“ med Knoglerne. Djævlen stiger op ad Trappen, der skjules af Murværk og Kryptpiller — indtil disse give Plads for d e n s t a a e n d e S c e n e.

Scenarium Tragoediæ.

Denne forestiller Torvet i en middelalderlig tydsk By (Jerusalem). Den forreste Forgrund er fri; derfra fører et Par Trin op til Kirkens Forhal — hvis Facade foroven lukker Scenen; Forhallen indtager næsten hele Scenens Bredde. Paa Gulvet Gravplader. Tilhøire Opgang til Taarnet, tilvenstre Nedgang til Krypten; rig gothisk Architektur. Tilhøire for Kirken fremspringende Hjørne af Pilatus' Palai med Balkon (paa hvilken senere *Ecce homo*-Scenen foregaar). Indgangen forrest — Landsknægte (ɔ: romerske Soldater) paa Vagt. Tilvenstre for Kirken Gitterport af Smedejern til Kaiphas' Palai, hvis Facade ses skraat (ligesom Pilatus' fornem Renaissance) med Søileloggia aaben til en Hal i det øvre Stokværk (her Christi Forhør); mellem Fasaden og Gitterporten en liden Gaard (deri Peters Fornægtelse). I Forgrunden tilvenstre, just hvor i det første Sceneri Atelierdøren var, ligger klinet op til Palaiet Ahasverus' Bod med Skilt og Udhængsstøvle.

Kirkeforhallen er til begge Sider fuld af Vexellerer, Lysesælgere, Bønnebogs- og Reliqviehandlere og Afladskræmmere, der have deres Boder dèr. Man ser Kirken i hele Skibets Længde op til Alteret, der straaler af Lys og Guldsager. Bisp og Præster i fuldt Ornat — Menigheden i Sideskibene. — Formiddag.

Tragoedia.
Prologus (**Tragoediæ**)
— Proscenium —

AHASVERUS kommer ud fra sin Bod. (Længere Skjæg end i 1ste Scene, Pelshue og pelsbesat Kofte af middelalderligt Snit.)

Er kommen sent op, har sovet tungt og haft en sælsom Drøm: at han vandrede gjennem alle Lande, saae Riger opstaa og forgaa, Sæder vexle. Kort Oversigt over Verdenshistorien; Pavedømme, Korstog, Reformation, Inqvisition, protestantiske Kampe, Religionskrige. Alt skete i Navn af denne Jesus fra Nazareth, som — det husker han — just idag vil holde sit Indtog i Jerusalem; derfor er Gaderne saa tomme: Alt hvad der ikke er i Kirke er strømmet ud for at se Profeten. Mange Folk løbe jo efter det Ny; ogsaa paa hans gamle Ven Judas har denne Prædikant fordreiet Hovedet, saa han trækker om i hans Følge. Men hvad ham selv angaar, vil han holde sig til det Givne: —

> Mit Valgsprog er: „Skomager bliv ved din Læst
> og stræk dit Læder Kirken næst."
> Barfodet løber Profet om Lande,
> en bedre Kunde er Degn og Præst.

Første Optrin. *a. (Mellemgrund).*

Han gaar ind i Kirken og kjøber i Forhallen et Alterlys.

Samtidig aabnes Døren, der (tilhøire) fører op i Taarnet og en KIRKEBETJENT kommer ned derfra fulgt af EN REISENDE og af ENGLEN (lignende abstrakt Dragt som Christus og Apostlene, omtrent den samme som i Himmelscenen, men uden dens Glands). BETJENTEN undres, da han jo ikke har ført Englen derop; denne stiller ham tilfreds med venlige Ord. Vexler et Par Ord med Ahasverus [om Kjøbmændene i Herrens Hus?] der gaar ind i Kirken. Betjenten fører den Fremmede ned i Kryptkirken for dèr at bese de Helliges Grave; ENGLEN kommer frem i Forgrunden, apostroferer Kirken med dens verdslige Væsen; samtidig Orgel og Korsang [latinsk (?) Hymne — Ordene skal ikke virke].

b. Baggrund.

c. α. Forgrund tilhøire.

Paa Balkonen af Pilatus' Palai kommer PILATUS' HUSTRU (med Damer) frem, nysgjerrig efter at se den jødiske Profet. PILATUS selv betænkelig, hvorvidt det søm-

mer sig, at Proconsulen overværer det. Hun formaar ham til at blive: — det er godt, at den høieste Øvrighedsperson selv overbeviser sig om, at der intet Oprørsk og mod Cæsar Fjendtligt er i denne Bevægelse. Ogsaa Loggiaen af Kaiphas' Palai fyldes med Tilskuere.

c. β. Forgrund tilvenstre.

I Kirkeforhallen tilvenstre kommer BETJENTEN op fra Kryptkirken med DEN REISENDE. Da han vil lukke Døren, smutter DJÆVLEN ud (i grøn, tætsluttende Renaissancedragt med mørkegraa Kappe, mindende om Flagermusvingerne), — „DEN GRØNNE JUNKER"*). Dette er BETJENTEN for meget, han bliver grov; men JUNKEREN giver ham en Guldmønt, hvilket beroliger ham. Han vil vise dem det Indre og Høialteret: DEN REISENDE frygter at forstyrre Gudstjenesten — JUNKEREN forsikrer, at han kjender Kirken ud og ind som sit eget Hus. BETJ. og D. REIS. ind i Kirken. KJØBMÆNDENE faldbyde deres Varer, og navnlig skrige Afladskræmmerne øredøvende. JUNKEREN prutter med dem og kjøber endelig et meget dyrt Afladsbrev med Ypperstepræstens Haand og Segl, der ogsaa dispenserer for fremtidige Synder indtil Maanedens Udgang.

d. α. Mellemgrund.

d. β. Baggrund.

d. γ. Mellemgrund.

Andet Optrin.
Forgrund — Mellemgrund — Proscenium.

MÆNGDEN (fra høire) med Palmegrene, bredende Klæder paa Veien, Hosiana-Raab. CHRISTUS paa Æslet, fulgt af DISCIPLENE. Stemmen fra Himlen (Johannes 12; Ordene „da denne Verdens Fyrste skal kastes ud" — henvendt til den grønne Junker). Meningsstrid: — Torden, eller en Engel, der har talt med ham? (ENGLEN staar paa Kirketrappen og formodes at være den Talende.) JUDAS, der er bleven skilt fra de andre Disciple, i Forgrunden, kommer i Samtale med JUNKEREN og med AHASVERUS (om hin Røst). JUNKEREN mistænkeliggjør Englen for at være en Bugtaler, underkjøbt af Jesus. JUDAS siger imod, men der er vakt Tvivl hos ham. De leie sig begge ind hos Ahasverus.

Proscenium.

Tredie Optrin.
(Proscenium.)

MARIA MAGDALENE (forhenværende Hex og i denne Egenskab Junkerens Elskerinde) advarer Judas mod Junkeren. JUDAS gaar ind i Ahasverus' Bod — JUNKEREN kom-

*) Under denne Betegnelse stod Djævlen i Elskovsforhold til Hexene.

mer, sammen med Salome, Pige hos Kaiphas (endnu Hex). Sammenstød med Magdalene. Denne gaar bort. Junkeren sætter Salome ud paa Judas. Denne skal fra alle Sider hildes i Syndens Garn for at bringes til Fald.

Fjerde Optrin.

a. Mellemgrund. Christus kommer med Disciplene — Menigheden forlader Kirken — Kræmmerne i Forhallen høirøstede. Christus driver dem ud. *b. Proscenium (tilvenstre).* Judas træder ud med Ahasverus og er Vidne dertil — i Tvivl om hvorvidt Mesteren ikke gaar for vidt. *c. Forgrund (tilhøire).* Pilatus paa Balkonen betænkelig*) — hans Hustru, ringeagtende Jøderne og deres Væsen, er for Christus. Sammenstød mellem Christus og Pharisæerne. *d. Forgrund (tilvenstre).* Mængden tager Parti for og imod. Nikodemus og Joseph fra Arimathæa sympatiserende med Jesus men bundne af *e. Proscenium (tilhøire).* Menneskefrygt. Englen søger at indgive dem Mod.

Femte Optrin.

a. Forgrund. Christus befaler sine Disciple at berede Nadveren. Judas har den fælles Pung: derfor træder nu Jesus hen *b. Proscenium.* til ham med Peter og Johannes. Judas klager over det Meget, der gaar med — minder om den kostbare Salve, som Maria ødslede paa Jesus og som man kunde have solgt, saa at det var kommet dem alle til Gode. Jesus irettesætter ham; Petrus og Johannes modtage Penge og gaa for at anordne Nadveren. Jesus advarer Judas mod Tvivl og onde Tanker, som han ser er oppe i ham. Judas' kjødelige Messiasforestillinger ytre sig. Han har tænkt sig Indtoget i Jerusalem anderledes, som en triumferende Seierherres. Opfordrer veltalende Jesus til at handle: kalde de himmelske Hærskarer og optræde som Jødernes Konge, der afkaster det forsmædelige romerske Aag. (Ved Synet af Pilatus har patriotiske Følelser rørt sig hos ham og er komne til Udtalelse overfor den indifferente Ahasverus.) Ikke med Pharisæerne skal han kjæmpe, men med de fremmede Magthavere. Jesus svarer: hans Rige er ikke af denne Verden. Judas forstaar ham ikke — han ser deri kun Udflugter — fornyer sin Opfordring og afvises strengt.

Sjette Optrin.

Judas ene — i Tvivl, men under fornyet Indflydelse af

*) Judas patriotiske Had mod Romerne, vakt ved Synet af Pilatus.

Mesterens Personlighed. Denne vil vel kun afvente det rette Tidspunkt. Maatte Modstanderne selv ved Angreb fremskynde dette!

JUNKEREN træder hen til ham i Følge med SALOME, der snart fjerner sig. JUDAS indtagen i hende. JUNKEREN taler om de forelskede Blikke, hun har sendt ham — opfordrer ham til at vinde hende. Hos Ahasverus vil han have Leilighed til at træffe hende, da hun er dennes Søsterdatter og desuden tjener hos Kaiphas ved Siden af. JUDAS tør ikke: Jesu Disciple maa intet have med Kvinder at skaffe. JUNKEREN undres: har ikke Jehova selv sagt, at det ikke er godt for Manden at være ene, har han ikke indplantet Elskovsdriften i Mennesker og Dyr; — hvorledes kan da nogen kalde den vanhellig? Den, der gjør det, kan ingen sand Profet være. Antyder at Mesteren vel selv har Samkvem med de Kvinder, der tilbede ham, navnlig den skjønne Magdalene. JUDAS afviser forarget denne Beskyldning, men hans kjødelige Natur oprører sig mod den christelige Askese. Han vil ægte Pigen — Ægteskabet har Jehova velsignet, om end Jesus synes at se ned paa det. JUNKEREN bestyrker ham deri. Spørger om det er sandt, at Jesus fordrer, at man skal foragte sin Fader og Moder og holde sig til ham alene, og at han har forbudt en Yngling, der vilde følge ham, først at begrave sin Fader — oprøres over et saadant Tyranni, der krænker Naturens helligste Pligter og opfordrer Judas til at gjøre sig fri fra Mesteren, der har forstaaet at kue og magtstjæle ham, og at begynde med at nyde den skjønne Kvinde, som Gud har skabt for ham. Giver Judas en Billet, som han skal bringe hende og derved faa hende i Tale. JUDAS gaar ind i Kaiphas' Palais.

Syvende Optrin.
a. Proscenium.
b. Forgrund.

JUNKEREN ser sin Sag i bedste Gænge. I Kirkeforhallen samles Synedriet (Skibet skjules af Forhæng). KAIPHAS træder ud af Palaiet, JUNKEREN gaar hen til ham og overrækker ham et Anbefalingsbrev, hvilket han (som man maa vide fra Scenen i Limbus) har faaet af en Jerichauer Skriftklog, der lige er faret til Helvede. KAIPHAS huld-

salig. JUNKEREN taler om denne falske Profet, der har saa

c Mellemgrund.

sørgeligt stort Anhang. KAIPHAS tager ham med i Forsamlingen. Forskjellige Forslag. — Paa Junkerens Raad besluttes at lokke Judas til at forraade Christus og saaledes tage denne til Fange i Stilhed uden Opløb, hvoraf Romerne kunde tage Paaskud til at blande sig i Sagen.

d. Proscenium.

NB. Syvende og ottende Optrin kunne forenes paa følgende Basis:
Saasnart KAIPHAS og JUNKER ere traadt ind i Kirkeforhallen, og Synedriets Forhandling begynder, kommer JUDAS og SALOME frem i Prosceniet. Under deres Scene ses Synedrie-Forhandlingen mimisk.
Saasnart Pigen er smuttet ind, høres fra Kirkehallen Slutningen af JUNKERENS Tale (JUDAS er fulgt efter SALOME for at holde paa hende — ind i Kaiphas' Gaard).
Under JUDAS Monolog ser man mimisk Synedriets Samstemning med Junkeren. Forsamlingen opløser sig, og Synedriets Udsending gaar direkte til Judas, som Junkeren har udpeget.

JUDAS træder med SALOME ud fra Ahasverus Bod. Hun ler fordi han troer, hun er saa dum at ville gifte sig med saadan en Landstryger. Men hun synes godt om ham og har ondt af ham, at han skal trække om med Asketen og ingen Glæde nyde. Derfor vilde hun ogsaa nok unde ham sin Gunst, om hun vidste, at han ret elskede hende. Han forsikrer det dyrt og helligt. Det kan enhver sige, mener hun, men man maa vise det ved skjønne, gyldne Gaver. Han beklager sin Fattigdom. Hvis det er sandt, at hans Mester gjør saa store Mirakler, siger hun, saa maatte han jo kunne gjøre Jord til Guld og Stene til Ædelstene; det skulde han lære sine Disciple. Hun er ham huld og god, men han maa se sig om; man vinder ikke hendes Kjærlighed for intet eller ved glatte Ord. Og hun smutter fra ham.

JUDAS endnu mere opsat end før paa at vinde hende og lære Kjærlighedens Lyst at kjende, skammer sig over sin Fattigdom og Afmagt. Grubler over, hvor ganske anderledes Jesu Disciple vilde være stillede, naar Mesteren grundede det himmelske Rige paa Jorden og gjorde sig til Jødernes Konge. Utaalmodig Harme.

Ottende Optrin.
Proscenium.

I denne Sindsstemning træffer ham Synedriets Udsending. Denne begynder med, at Ypperstepræsten og Raadet have hørt om ham, Judas, at han, skjøndt i Jesu Følge, var en trofast Lovens Tjener og ikke billigede alle Mesterens Vildfarelser. At disse nu virkelig gik saa vidt, at der maatte skrides ind imod ham, da Romerne ellers vilde benytte denne Bevægelse som Paaskud til ganske at underkue Jøderne og berøve dem deres Rettigheder. Judas' Fædrelandssind er Raadet bekjendt. Det venter derfor, at han vil lade det vide, hvor Jesus om Natten er at finde, at det kan lade

ham tage til Fange i al Stilhed, uden Blodsudgydelse. Derved vil han gjøre sig høist fortjent og blive rigt belønnet. Vægrer han sig, vil han blive ansvarlig for voldsomme Forholdsregler og for alle Onder, som kunde flyde deraf. JUDAS i hele denne Scene vaklende og svag. UDSENDINGEN forlader ham for at han kan overveie Sagen — frister og truer ham.

JUDAS i Afgjørelsesøieblikket (ene). Vil han ikke ved at overgive Jesus i deres Hænder tvinge denne til at vise sig i sin Magt, kalde Engle-Legionerne til Hjelp og oprette det hellige Rige? Kan Jesus ikke saaledes værge sig, da maa han være en falsk Profet, og han (Judas) har da kun opfyldt sin Pligt ved at overgive ham til Øvrigheden. Og dog siger hans Samvittighed, at han handler slet . . . .

JUNKEREN kommer. Ser at Judas pønser paa svare Ting. Vil af Godhed for ham for en ringe Sum overlade ham det dyrt kjøbte Afladsbrev — han vil sikkert faa Brug for det. JUDAS forfærdet over at det brødefulde Forsæt allerede staar skrevet paa hans Pande som et Kainsmærke: føler derved Handlingens Uundgaaelighed. Kjøber Brevet med Penge fra den fælles Kasse. Kalder Pigen, som han ser ved Gitterporten. Lover hende Guld, naar hun vil modtage ham om Natten, og lader hende melde til sin Herre Kaiphas, at han gaar ind paa Raadets Forslag og vil indfinde sig i Mørkningen.

Niende Optrin.
a. Mellemgrund.
b. Forgrund.
c. Proscenium.

SKRIFTKLOGE samle sig (a) for at fange Jesus med spidsfindige Spørgsmaal. JESUS kommer med Disciplene (b), som JUDAS slutter sig til, dog holdende sig lidt borte (forrest). Skattens Mynt. JUDAS (c) forarges over Jesu Indifferentisme. JESUS advarer mod de Skriftkloge, gaar med Disciplene til Nadveren.

DE SKRIFTKLOGE skuffede over ikke at have fundet Vidnesbyrd mod ham eller fanget ham. KAIPHAS kommer ud — har fra Palaiet set deres Underholdning med Jesus og spørger om Udfaldet. De bekjende, at den er mislykket. Beslutte at kjøbe falske Vidner. KAIPHAS fortæller, at en af

Disciplene har lovet at overgive Mesteren. Lader MALCUS banke paa hos Ahasverus og JUNKEREN kalde ud. Anmoder denne om at tage Overbefalingen over Vagten, hvad han beæret modtager. Anbefaler særlig Malcus til Junkerens Omsorg. De gaa ind i Palaïet for at gjøre Alt rede.

Tiende Optrin. *Forgrund.* ENGLEN, der har været Vidne til Nadveren og Judas Bortgang og nu ser Fjenderne samle sig i Paladsgaarden. Apostrophe til den hellige Nat, endnu helligere end den, da han bragte Hyrderne det glade Budskab — og dog saa fuld af Rædsel. Ser Forræderen nærme sig. Hvor gjerne vilde han tale ham til Hjerte — men han tør ikke modarbeide Himlens Styrelse: hvad vilde ogsaa en Engels Røst gavne ham, der har haft Frelserens egne Ord bestandig for Øre og dog forhærdet sig imod dem! Ser Frelseren med Discipelskaren begive sig til Oliebjerget og føler sig draget til Gethsemane, hvor han skal bringe Christus den sidste himmelske Styrkning til Martyriet. — Fjerner sig ad et Stræde.

Ellevte Optrin. *Forgrund.* JUDAS kommer ind. Føler sig gjennemskuet af Jesus — beundrer og elsker ham endnu — ser Jesus knælende for sig og to hans Fødder — føler, hvorledes Jesus er beredt paa Døden — og han skal forraade ham! Gruer for sit Forehavende, tænker paa at løbe bort — og veed dog, at han vil udføre det. Har ikke Mesteren ligesom selv tildelt ham Rollen? Jesus veed det, som om det alt var sket — det profetiske Blik ser Begivenheden, før den er sket; hvorledes skulde det altsaa kunne undgaa at ske? JUNKEREN kommer fra Palaigaarden: siger, at de vente ham, og at han maa skynde sig; det er paa Tiden. Mørket er faldet paa. JUDAS mander sig op. JUNKEREN giver ham en Pung med tredive Sølvpenge — Pengebegjerligheden lever op i ham. MALCUS fører Vagten ud af Gaarden (Fakler og Spyd). JUDAS siger, at han vil føre dem til Oliebjerget og aftaler Tegnet (Judaskysset). De fjerner sig ad en Gyde tilhøire langs Kirken.

Tolvte Optrin. *a. Proscenium.* AHASVERUS sætter sig paa Stenbænken udenfor Huset for at nyde Aftenkjølingen. VÆGTEREN kommer med sin Lygte, tuder og synger sit Vers — spørger Ahasverus om

hvem vel den Natteravn er, som han saa tidt har mødt om Aftenen og tidlig om Morgenen. AHASVERUS charakteriserer Nikodemus paa sin Vis. VÆGTEREN gaar videre, og NIKODEMUS, som har sat Joseph fra Arimathæa Stevne her, kommer i Samtale med Ahasverus (den lidt charakterløse Sværmer, den selvsikre skeptiske Prosaiker) JOSEPH kommer til. AHASVERUS byder Godnat* og vil overlade dem til Stjernernes Selskab, medens han opsøger sit Leie.

b. Forgrund.

JOSEPH ivrig efter at træffe Jesus, som NIKODEMUS skal føre ham til, nu da ingen ser det. NIKODEMUS har erfaret, at Jesus vilde gaa til Oliebjerget. JOSEPH febrilsk ængstelig. NIKOD. beroliger ham, taler om Profetens venlige Væsen; opdager Englen, der er kommen ind, og foreslaar at bede denne fromme Mand, der har talt saa opbyggelig med dem, om at følge med dem. ENGLEN svarer, at han kommer just fra Mesteren, og at de vil gaa forgjæves. Deres Kleinmodighed, der kun om Natten turde vove sig til den Hellige, har tøvet for længe. Fra nu af skal Menneskene ikke længer forløses ved Jesu Ord men ved hans Lidelse, som de snart skulle være Vidner til. De bede om at maatte følge med ham til hans Herberge og lære af hans Tale. Han svarer, at til hans Herberge kunne de ikke nu følge ham: maatte de engang blive istand dertil! Opfyldt af bange Anelser gaa NIKODEMUS og JOSEPH bort.

*? Ahasverus bør ialtfald kun gaa et Øieblik ind men være i Forgrunden med sit Arbeide under Slutningen af b., adskille b. og c. ved Monolog (kort) og maaske ligesaa c. og d.; være Vidne til Jesu Indførelse og da tale med Judas.

Tolvte Optrin skal give Aften- og Nattestemning i alle dens Nuancer.

c. Mellemgrund.

ENGLEN er kommen fra Gethsemane; mindes Jesus og hans menneskelige Angst, mod hvilken han har styrket ham. Jesus er nu overgivet i de Ugudeliges Hænder. Englens Hverv er endt; han maa forlade Jorden, paa hvilken det Frygtelige skal foregaa, og stiger op i Kirketaarnet for at fare til Himmels.

d. Forgrund tilhøire.

PILATUS træder ud paa sin Balkon. Ser ud over Byen, som Maanen straaler over. Tænker paa, hvorledes den nu lyser over Bajæs herlige Kyst, hvor hans søilesmykte Villa skinner marmorhvid mellem Pinjer og Cypresser og speiler sig i den blanke Havbugt. Naar skal han atter hvile der i Fred? — hvorlænge skal han være fordømt til at blive

i denne smudsige Afkrog for at holde Orden paa et taabeligt Folk, der gjør ham Livet surt med theologiske Stridigheder? — Hans HUSTRU kommer ud til ham, foruroliget af en Drøm, at han dømte Jesus til Døden og at allehaande Ulykker brød ind over dem — advarer ham. PILATUS ønsker selv at blive udenfor Sagen, men frygter Jøderne, som have Indflydelse i Rom. De se Vagten nærme sig og gaa ind i stor Uro.

Trettende Optrin. JESUS føres af Vagten over Torvet til Kaiphas' Palais. JUDAS sniger sig efter Toget i stor Sjæleangst. Jesu Ord („Forraader Du —?") Denne har ikke kaldt Englene til sit Forsvar og synes dog mere ophøiet end nogensinde. I Gaarden tænder VAGTEN et Baal: i den oplyste Loggiasal ses JESUS for KAIPHAS. PETRUS og JOHANNES gaa ind i Gaarden. SALOME beskylder Petrus ved Gitterporten for at høre til Jesu Disciple: han nægter. Hun gaar ud til Judas. En af Vagten mener at gjenkjende Petrus — han nægter atter. — YPPERSTEPRÆSTEN sønderriver sine Klæder. JUDAS vil intet vide af Salome. Denne beskylder, idet hun gaar ind, atter Petrus, som forbander sig paa, at han ikke kjender „dette Menneske" — Hanen galer. CHRISTUS, der føres fra Forhøret, vender sig om og ser paa ham. PETRUS gaar ud og græder — træffer i Forgrunden Judas. Scene mellem de to — Forræderen og Fornægteren, medens CHRISTUS midt paa Torvet spottes af Vagten (JUNKEREN, MALCUS [?]), der fører ham til Pilatus' Palai. — PETRUS sniger sig bort. Det dages — Torvet er fuldt af Folk. AHASVERUS kommer ud og spørger Judas hvad der er paa Færde. Gaar ind i Pilatus' Palai.

Fjortende Optrin. PILATUS træder ud paa Balkonen og spørger Ypperstepræsterne (der ei tør betræde Paladset for Paaskens Skyld — Joh. 18,28 f.). JUDAS' voxende Rædsel, da han hører at Ypperstepr. ville have ham dødsdømt. AHASVERUS kommer og beretter kortelig om Forhøret*). JUNKEREN kommer; har erfaret at Pilatus vil løslade Jesus paa Grund af Festen

*) Jesu Ord: „Den, der overgiver mig, har større Skyld end du."

og ophidser Mængden til at forlange Barrabas frigivet. PILATUS paa Balkonen retter Spørgsmaalet. De raabe „Barrabas" og „korsfæst". Voxende Tumult. *Ecce homo*-Scene (efter Johannes med Haandvaskning).

Femtende Optrin

JOHANNES med MARIA, MAGDALENE og VERONICA — erfare Jesu Dødsdom. Korsbæringstoget gaar over Torvet: ved Ahasverus Bod synker Jesus under Korset. AHASVERUS spotter ham, og JESUS siger, at han skal vandre indtil Dagenes Ende. Trøster de jamrende Kvinder — Veronicas Svededug. Toget gaar videre.

Sextende Optrin.

JUDAS vover ikke at følge. Fortvivlende Anger. Vil give Pengene tilbage til Kaiphas og Præsterne, der i Kirkeforhallen have været Vidne til Toget. De afvise ham — han kaster Pengene i Kirkehallen. Sidste Haab, at Jesus, naar de vil nagle ham til Korset reiser sig i sin Messiasvælde. Gjør han ikke dette, da har han været en falsk Profet og har fortjent Døden. Men ogsaa denne Betragtning kan ikke hjelpe ham mer — thi han føler, at han dog elsker Jesus, og det forekommer ham nu, at han heller vilde give sit Liv end være Skyld i hans Død, selv om han efter Loven har fortjent den. Dette ei blot monologisk men i en Samtale med Ahasverus, der er bleven staaende udenfor sin Bod, underlig tilmode over Jesu Blik og Ord, som han dog spotter over: han maa sy sig et Par holdbare Støvler, hvis han virkelig skal begive sig paa en saadan Vandring! Maa dog tænke paa den sælsomme Drøm, som han har haft den foregaaende Nat — og som nu har faaet en saa underlig Bekræftelse. JUDAS forfærdes, da han hører det, men fatter ogsaa Haab: at Jesus, naar han kunde dømme Spotteren dertil, er den sande Messias og vil beseire sine Fjender. Men vil han da ikke fordømme Forræderen? Dog han læser Hjertets inderste Tanker og vil i dem finde Noget, der undskylder Forræderiet.

Syttende Optrin.

PILATUS træder ud fra sit Palads. NIKODEMUS og JOSEPH FRA ARIMATHÆA beder ham om at maatte begrave Jesu Lig; han tillader det gjerne. UDSENDINGE fra Ypperstepræsterne komme og protestere mod Indskriften „Rex Judæ-

orum". Afvises haanlig. JUDAS udspørger dem og erfarer, at da de forlod Golgatha, havde Bødlerne just bundet Røverne paa Korset og skulde reise dem. Derefter skulde de fastnagle Jesus. En af dem gjenkjender Judas, og de vise ham deres Afsky.

JUDAS i høieste Angst og Forventning. Nu maa Underet ske! Har han ikke i Gethsemane hørt Jesus sige til Petrus, at han kan bede Gud sende ham en Legion Engle! Han iler ud til Golgatha.

Attende Optrin. Mørket sænker sig. JUNKEREN triumferende: har set Jesus paa Korset. Helvede har seiret! Stiger ned i Kryptkirken.

Den drukne VÆGTER kommer ind — gnidende sine Øine — undrer sig over, at det allerede igjen er Nat. Tænder sin Lygte. Spørger Soldaterne, der staa paa Vagt ved Pilatus' Palai, hvor sent paa Natten det vel er. De svare ham, at det er midt paa Dagen, men at det pludselig er blevet mørkt. Vægteren skjelder dem ud for Drukkenbolte, der sove paa deres Post; han har blot villet stille dem paa Prøve, vil angive dem for Landshøvdingen, de skal for Krigsretten. Jugerer Tiden: intet af Dagslyset mer, Maanen endnu ikke oppe, saapas 10. Tuder, synger Ti-Verset og gaar.

Nittende Optrin. *Mellemgrund.* JUDAS styrter ind. Hans Fødder kunne ikke bære ham til Golgatha. Forfærdet over Mørket. Vil stige op i Kirketaarnet, om han kan se Noget derfra — der synes endnu at være en Lysning over Golgatha. Raaber forgjæves paa Kirkebetjenten. Vil selv forsøge. Da han kommer til Taarndøren springer den op: ENGLEN staar der i al sin Glands. Han viger tilbage til Krypten og vil skjule sig der: Kryptdøren springer op og DJÆVLEN staar der (i sin oprindelige Skikkelse). Idet JUDAS kommer forrest i Midten af Forhallen, Torden og Jordskjælv: Bagmuren af Kirken (bag Alteret) styrter ned, saa at Alteret staar frit mod en grel Lysning i Horizonten; foroven er Himlen kulsort. Paa denne Lysning over Alteret tegner sig Golgatha med de tre Kors — Christi Kors i Midten høiere end de andre. Med et hjerteskjærende Skrig flygter JUDAS.

Tyvende Optrin. *Mellemgrund. Baggrund. Forgrund.*

ENGLENE mylre ud fra Taarnet, samle sig om Alteret og fylde Skibet. I Forha llenspringe Gravstenene op, og DE AFDØDE YPPERSTEPRÆSTER stige op — andre DØDNINGE mylre op fra Krypten (blandt dem David med Harpen, Salomon og andre bibelske Skikkelser). Musik. ENGLENE synge en Fuga paa Ordene: „Det er fuldbragt!“ DØDNINGENE en anden paa Ordene: „Død, hvor er din Braad!“ De fylde Forgrunden og sprede sig i Byen. SOLDATERNE ved Pilatus' Palai flygte.

Enogtyvende Optrin.

Musiken vedvarer orchestralt, dæmpet.

KAIPHAS og et PAR YPPERSTEPRÆSTER komme fra Golgatha. Yderst forfærdede over Mørket og Jordskjælvet og Kirkemurens Nedstyrtning: dette ulykkelige Tilfælde vil af Mængden blive opfattet som et Tegn paa Himlens Vrede. Man vil antage Christus for Messias, og deres Liv komme i Fare. Fremfor Alt maa man sørge for, at Disciplene ikke stjæle Christi Lig og sige, at han er opstanden. De vil derfor henvende sig til Pilatus, at han lader sætte Segl for Graven og Vagt ved den.

Inden de betræde Scenen, er fra Kirketaarnet to høie Skikkelser i side Kaaber gaaet over til Kaiphas' Palai og have her stillet sig ved Gitterporten. Fra Krypten er et andet Par kommet, i romersk Imperator-Dragt, og har posteret sig ved Pilatus' Palai, som Vagten har forladt. Da nu KAIPHAS og PRÆSTERNE vil gaa til Pilatus, se de det vældige Dørvogterpar og tør ikke nærme sig. Men ved Indgangen til hans eget Palai befinde de sig overfor et ikke mindre imponerende Par. KAIPHAS spørger angst, hvem de er og hvad de vil. MOSES og ELIAS svare, at de er hans Herrer, som han har afsat, de er Loven og Profeterne, der ved hans Værk, Christi Forsoningsdød, er opfyldt og ophævet (recitatorisk). De forsvinde, og KAIPHAS betræder skrækslagen sit Palai.

Toogtyvende Optrin.

PILATUS kommer med den HØVEDSMAND, der har ledet Korsfæstelsen og som fortæller derom og siger, at det har visselig været en Gudesøn. Ved Indgangen finder han i Ste-

det for Vagten de to Imperatorklædte. Forfærdes, spørger om Parolen (der for den Dag er Cæsar Augustus). „Du spørger om os selv“, svare de. HØVEDSMANDEN, en gammel Veteran, griber ham i Armen og siger, at den høieste er Augustus, som han har kjæmpet under. Pilatus gjenkjender i den anden Julius Cæsar, som Brutus saae ham ved Philippi. „Cæsar Augustus“ lyder det hundredtusendstemmig, Vaabenbulder og Klang af Tuber ryster Luften.

AUGUSTUS.

Vi er den Magt, som var den eneste
til nu, al Ordens Værn og Rettens Hævder,
spydhegnet, løftet høit paa Krigerskjold;
— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —
en anden Aand er vakt, og Ørnens Flugt
er lav mod Banen af hins Duevinger.
Vort er det Verdensrige, der forgaar,
forraadt af dig, dets Tjener, da ved falsk,
uværdig Dom du bøied Rettens Gang
til Gunst for avind-spundne Præsterænker,
slet tjenende dig selv og os, dit Herskab.
Af alle Romernavne være dit
mest afskyet, som det vorder videst kjendt!

CÆSAR.

Og hvilket Navn var stort som mit? Alverdens
Fylde og Glands var flettet om dets Tegn.
Et andet opstod nu, der bredfuldt rummer
den hele Verdens Lidelse og Angst,
som Offerskaalen Blodet — snart saa meget
større end mit, som Verdens Lidelse
er større end dens Herlighed. Den Haand,
der greb, er stivnet fast i Krampetag
omkring sit tunge Bytte; den, der aaben
afviste Fristeren, er fuld af Liv
og salig Underkraft! Forsageren

erobrer og Erobreren forsager;
af Korsets Helt blev Scepterets fordunklet.
Den Tornekrands, du om hans Hoved fletted,
skal knoppes til et evigt Rosenflor,
hvis Duft har Lægedom for alle Slægter;
min Gyldenkrands af Rust og Eddergrønt
fortæres — — — —
Pilatus! du har ramt mig dybere
end Brutus . . . . . Hyl dit Hoved til og synk —
synk, Cæsar! Du har seiret Galilæer!

CÆSAR tilhyller sit Hoved; han og AUGUSTUS synke i Jorden. Vaabenlarm, Hestevrinsken, Tubesignaler og Raab („Cæsar“) fjernere og fjernere, som Bulderet af en Hær, der flygter. HØVEDSMANDEN leder den halvt afmægtige PILATUS ind i hans Palai.

Treogtyvende Optrin.

JUDAS kommer ind, fulgt af DJÆVLEN tilvenstre og ENGLEN tilhøire. DJ. siger, at nu har det vist sig, hvad Judas ikke troede muligt: Jesus er død paa Korset og var dog den sande Messias. Judas har tjent ham godt, og han vil ikke forlade ham i hans Fortvivlelse. ENGLEN besværger ham at hengive sig til Angeren og søge Tilflugt i Guds uendelige Barmhjertighed. Jesus er død Forsoningsdøden for Alle og har paa Korset bedt for sine Fjender, thi de vidste ikke hvad de gjorde. — „For sine Fjender vel,“ svarer DJÆVLEN, „men ikke for den Ven, der forraadte ham.“ — „Ve mig,“ raaber JUDAS, „jeg har selv myrdet den, der skulde frelse mig. Jesus havde maaske forbarmet sig over mig, men han er nu død — ved mig!“ — „Du feiler,“ svarer ENGLEN, „han er ikke død — hvorledes skulde Graven kunne holde Guds Søn i Fængsel?“ — „Lad dig ikke besnære af hans spidsfindige Tale,“ siger DJÆVLEN· „Hvem er det, der har overlevet Døden? — kun han, der var og er evig, Verdensdommeren ved Guds høire Haand. Jesus fra Nazareth er ikke mer.“ — „Ti, du Løgnens Fader,“ raaber ENGLEN, „Jesus Christus opstaar visselig af Graven — til den gaar

nu min Vei. Følg mig, og du skal se mig vælte Stenen fra Graven, du skal kaste dig for den Opstandnes Fødder!" — „Hvor skulde jeg turde følge dig, jeg Elendige! Ak, hvad der er Frelsesbud for Andre bliver Domstorden i mine Øren! Opstaar Jesus af Graven, da er der sikkert et evigt Liv for Alle, og intet Sted, hvor jeg kan skjule mig!" — „Følg mig," hvisker DJÆVLEN — „jeg skal skjule dig — jeg viser dig Selvtilintetgjørelsens forborgne Sti." Han rækker Strikken henimod ham — JUDAS gyser. „Omvend dig, overgiv dig til Guds Naade og forsøg ikke at flygte fra hans retfærdige Vrede," maner ENGLEN og strækker Korset frem imod ham „kys dette Frelsens Tegn og fortrøst paa dets Kraft." JUDAS nærmer sine Læber til Korset, men farer forfærdet tilbage: — med et Kys forraadte han Mesteren, Guds Søn, til det græsselige Marterredskab, hvis Syn gjennemisner ham. Heller vil han kysse glødende Jern! Han griber Strikken. ENGLEN gaar bedrøvet bort.

Fireogtyvende Optrin.

AHASVERUS træder ud af sit Hus med Stav og Haandbylt. JUDAS spørger, hvad han har for. Han kan ikke holde det ud inden sine fire Vægge — en indre Uro driver ham bort — Jesu sidste Ord er som en Gift i hans Blod — han vil vandre, som om han kunde vandre bort fra sig selv. Vil ikke vente til det lysner — Veien er ham ligegyldig, blot afsted! — Spørger, hvad Judas vil gjøre. Denne viser ham Strikken, som skal forløse ham fra hans Kval. — „Du vil flygte fra dig selv ligesom jeg," siger AHASVERUS, „og for ingen af os vil det lykkes; for dig ikke ved Hvile, for mig ikke ved Vandring." — „Om du end maa vandre rastløs gjennem alle Tider, saa naaer du dog en Gang alle Dages Ende og da kan du haabe at have fortjent din Hvile. Men det bæres mig for, at Døden ikke er dybere end Overfladen af en Sø, og hvo synker til Evighedens Bund? Og dog er dette Spring det eneste, jeg kan gjøre." — „Naar jeg naaer Dagenes Ende, da er jeg lige saa vidt, som du nu; skjød jeg Gjenvei med dig, vilde jeg dog intet vinde, og Intet vilde du tabe, om du blev min Følgesvend og gik den uendelige Omvei med. Saa

lad os da hver gaa sin Vei — Ingen har Noget at misunde den Anden. Farvel Judas!“ — „Farvel Ahasverus!“

(Dramets stemningsfuldeste Scene — Billede af den dybeste menneskelige Fortvivlelse, der allerede er bleven til dump Resignation — dobbelt belyst: Liv og Død lige haabløse!)

Femogtyvende Optrin.

AHASVERUS fjerner sig. JUDAS hører endnu i nogen Tid hans ensomme Skridt i de øde Stræder og Hundene, der gøer efter ham, fjernere og fjernere. Han vender sig nu til sit Forehavende: tilbage er kun at vælge Stedet. I Kirkens Forhal vil han hænge sig for at gjøre Ypperstepræsten en Tort. Han gaar derop.

Mellemgrund.

Forgrund.

VÆGTEREN kommer ind i Forgrunden. Han maa have taget feil af Tiden. Har vel før set Spøgelser, men aldrig saadan en Vrimmel. Det maa være den værste Spøgelsetime, mellem tolv og et. Beslutter at synge Et-Verset — om det ogsaa er lidt for tidligt — — maaske kan det skræmme de fleste Spøgelser ned i deres Grave! Synger det med skjælvende Røst . . . . Undrer sig over, hvad det er for et stort Vindue uden farvede Glar, man har anbragt bag Alteret, saa at man ser ud til Golgatha. Korsene tyde paa, at der er foregaaet en Henrettelse der (Humoren ligger i, at han er fuldstændig udenfor hele Situationen). Ser en Mand bevæge sig i Kirkens Forhal; mener, at det er Kirkebetjenten, og spørger ham angaaende Ruden. Intet Svar. Opdager, at det er en Fremmed og giver ham Tilhold om ufortøvet at forlade Kirken, hvor han Intet har at skaffe. Gaar nærmere og ser, at den Fremmede slynger en Strikke om en Smedejerns-Lanterne, der springer frem fra Muren (over en aaben Grav). Forbyder ham paa det bestemteste at molestere Kirke-Inventaret. Da Judas nu stiger op paa en fremspringende Plinth erklærer han ham for arresteret i Øvrighedens Navn. Gaar helt hen til Trinene; ser at den anden lægger en Løkke paa Strikken. „Jeg troer, Gud hjelpe mig, at det rasende Menneske vil hænge sig dèr! Hei! vil I se at komme ned og følge med mig! det er ikke tilladt at hænge sig dèr — vær saa god at

Mellemgrund.

finde et andet Sted at hænge jer!“ Gaar op ad Trinnene: JUDAS lægger Løkken om Halsen. „Hører I ikke! hvis I fremturer i dette halsløse Forsæt, gjør jeg Brug af min Embedsmyndighed og slaar Panden ind paa jer med min Morgenstjerne!“ — Paa denne Trudsel følger en frygtelig Latter: de DØDE have samlet sig fra alle Sider og staa nu rundt om ham i Hallen. Ved dette Syn flygter han med et høit Skrig. JUDAS lader sig falde i Strikken — DJÆVLEN springer til og griber ham i Benene, Strikken brister, de falde ned i den aabne Grav; DØDNINGENE staa hver paa sin Gravsten, der aabner sig under dem.

Bulder. Mure og Kryptbuer skyde tilveirs og skjule Scenen. Derefter Klippemasser mellem hvilke man et Øieblik skimter JUDAS og DJÆVLEN, faldende. Nye Klipper og Huler, der samle og udvide sig til Limbus. —

Epilogus (Mysterii).

1. Helvede.

ADAM og EVA — JOHANNES (ganske som i første Optrin — Limbus). De høre Jublen i Helvede og ængstes over, hvad der vel kan være hændet. Fra en Sidegang mellem Klipperne kommer Røveren (den bodfærdige). De spørge ham, hvor han kommer fra. Fra et Sted, svarer han, hvor Legemet vel led svart, men hvor Sjælen nød saadan Lykke i guddommeligt Selskab, at han heller vil tilbage dertil end undvære sin Lidelsesfælle, som har lovet at møde ham. — Da har du visselig lidt med Jesus, siger DØBEREN. — RØVEREN bekræfter det og spørger, om de ikke alt har set Jesus, da denne er gaaet forud og først opgav sin Aand. EVA bryder ud i Klager, da hun hører, at Jesus er bukket under for Døden, DØBEREN trøster hende. ADAM beder Røveren berette om, hvorledes Alt har tildraget sig. RØVEREN hilser ærbødig Adam og Eva, hvem han nu kjender, og Johannes, som han paa et Røvertog har set i Ørkenen og beskyttet mod sine Kammerater; fortæller saa om Golgatha og om Jesu syv Ord paa Korset. — Efter Ordet „idag skal du være med mig i Paradiset“ skildrer Eva det tabte Paradis og sin Længsel derefter, at Røveren ret maa kunne fatte Betydningen af denne Forjættelse. De vil nu vende tilbage til Para-

diset og dets Uskyldighedstilstand; Døberen berigtiger: til en langt høiere Tilstand og Enhed med Gud vil de Forløste hæve sig.

Neppe har Røveren endt sin Beretning (med Spydstikket og Benbrydningen) saa kommer tilvenstre ned gjennem en snever Kløft: DJÆVLEN, fulgt af et Par SMAADJÆVLE, der slæbe afsted med JUDAS i Strikken, medens de andre SMAADJÆVLE slaa og stikke ham. ADAM spørger, hvad det er for en ynkelig Skabning. DJÆVLEN forestiller spottende den Judas, hvem han har omtalt for dem og som ganske rigtig har forraadt Jesus. ADAM forbander ham; EVA jamrer: naar hun ser et Barn frelst, ser hun et andet fordømt, — aldrig, end ikke i Paradiset, vil hendes Glæde blive fuldkommen! DJÆVLEN gaar gjerne ind paa denne Tanke: — selv om alle hendes andre Sønner fandt Tilgivelse, om end Mordernes Førstefødte, Kain, blev forløst — denne i det mindste vil aldrig finde Naade! Og SMAADJÆVLENE udmale, hvorledes de vil dykke ham i Svovlpølen og opfinde de mest rafinerede Pinsler. DJÆVLEN skynder paa; de maa afsted med Synderen. Men just da de i Forgrunden tilhøire nærme sig til den svovllysende Kløft, der fører ned til Helvede, høres et stort Bulder. Klippeloftet brister, og CHRISTUS, farende ned fra oven, staar for dem. JUDAS falder plat til Jorden — DJÆVLENE flygte, betagne af Rædsel, hylende ned i Helvede og lade deres Bytte i Stikken.

ADAM og EVA — JOHANNES og RØVEREN hilse Christus og tilbede ham. CHRISTUS taler: han er nedfaren til Underverdenen for at dele alt Levendes Lod, men ogsaa for at bringe dets Beboere Frelse og overvinde Satan i hans fasteste Borg. Fra Sidehulerne nærme sig andre Skikkelser — PATRIARKER og BIBELSKE SKIKKELSER samt retfærdige HEDNINGER; Scenen opfyldes af dem, de knæle og tilbede. CHRISTUS forkynder dem Frelsen. Han ser JUDAS og kalder paa ham — saaledes kaldte Gud Herren paa Adam efter Syndefaldet (ADAM). JUDAS byder Klipperne falde over ham og rive ham ned i det dybeste Helvede, at han dér kan

finde Skjul: Frygtelige Pinsler har han ventet sig her, men ikke den værste: at se den Hellige, hvem han har forraadt. „Ven Judas!“ siger CHRISTUS — „elsker du mig!“ — Nu følger et varmt Udbrud fra JUDAS; han skildrer, hvor høit han elskede Frelseren, skjøndt han kun daarlig forstod ham. Han tør ikke haabe Frelse fra Fordømmelsen, som han har fortjent. Men han beder Christus sige, at han tilgiver ham; naar han har hørt det, vil han uden helt at fortvivle lide sin fortjente Straf. Thi han haaber, at Christus maaske personlig kan tilgive ham, om end Retfærdigheden maa ske Fyldest. — JESUS svarer, at hvis Judas skulde dømmes efter sine Gjerninger, vilde evig Fordømmelse vente ham. Men Christus er ikke kommen, for at ihjelslaa ved Gjerninger men for at levendegjøre ved Tro. Judas frelses ved sin Tro paa Christus, den Tro, der levede inderst i ham og var hans sande Væsen, om den end ofte bukkede under for menneskelig Skrøbelighed og ikke bestod i Fristelsens Tid. Paa denne Tro beroede det, at han lod sig kalde og blev Christi Discipel; og den viser sig endnu levende i hans Anger og i den Kjærlighed, han viser Christus, idet han uden Haab om Straffefrihed beder om hans Tilgivelse. Han har syndet, fordi han ei forstod sit Ideal; men havde dette ikke været høiere end at hans kjødelige Forstand altid kunde fatte det, da vilde det heller ikke kunde have frelst ham. Anende har hans Sjæl grebet et Ideal, der var for høit til at hans Fornuft kunde naa det; men netop derfor er det ogsaa istand til at hæve ham op til sig, som han nu gjør.

Og CHRISTUS løfter den sønderknuste Judas op, der græder længe ved hans Bryst. I stum Andagt betragte de OMSTAAENDE Frelseren og den Frelste. Den blaa Himmel foroven bliver til straalende Lys, som strømmer ned og gjennemtrænger Klipperne, der tilforn gjennem skaktagtige Rifter blev belyste nedefra af Underverdenens Ild. De gjennemglødes, synes at smelte og blive til lyse Skyer. Dæmpede Englekor høres. I Forgrunden tilhøire stige FLERE OG FLERE OP FRA HELVEDE — de, der staa deroppe, række dem Hæn-

derne. Knælende mellem Skyerne betragte de Christus med foldede Hænder.

Dette, siger CHRISTUS videre, er den saliggjørende Tro, der stiller Alle lige paa Naadens Grund og uden hvilken ingen Gjerninger kan løfte Mennesket ud over denne Verden, der hviler i det Onde. „Din Gjerning tilhører Tiden og bortskylles af dens Bølger: evig er du selv som min Discipel. Med et Kys har du i Gethsemane forskrevet dig til Mørkets Magter; med et Kys tilintetgjør jeg dets Virkning. Jesuskysset udslette Judaskysset!“

Han kysser Judas.

2. Himmel.

I det samme toner uendelig jublende Halleluja-Raab. Under Jesu Tale har den gyldne Straaletrappe sænket sig fra Empyreum — hvidklædte ENGLE med Palmer og Harper staa til begge Sider paa dens Trin; Regnbueporten hvælver sig over den, og foran den ses MOSES og ELIAS i tilbedende Stilling — den gamle Pagt bøiende sig for den ny. Taagegulvet — tidligere Hulens Klippegrund — gjennembrydes og opløser sig i enkelte Skyer (besatte af Enkelte eller af Grupper); man ser nedenunder andre Skarer leirede paa lysende Skyer, alle med opadvendte Aasyn — Engle spredte imellem dem, ligesom ogsaa mange Engle med allehaande Instrumenter staa rundt om mellem de andægtige Grupper i det oprindelige Limbus. De lede den nu af Alle istemte Hallelujasang, der canonisk synes at optages af bestandig høiere og dybere Regioner bredende sig i det Uendelige i begge Retninger.

Under denne Sang stiger CHRISTUS langsomt med JUDAS op ad Straaletrappen.

Scenen tilhylles af Skyer. I disse viser Korset sig. Derover den svævende Due. Paa Tverstangen Verdensbogen. Bogen er lukket.

3. Jorden.

Taager udslette Billedet. Naar de spredes, ses atter Værelset med Pulten. Lampen derover belyser Manuscriptet. Det er lukket.

AHASVERUS træder ind ad Døren tilvenstre (til Atelieret).

Ser fortrædelig paa sit Uhr. Har spildt et Par Timer af sin kostbare og nøiagtig afmaalte Tid — kjedet sig frygtelig. Kan ikke engang skrive en Feuilleton om dette Tøieri, der er ganske umuligt for Scenen. Det skal vare længe, inden han igjen besøger en Digter! Exit AHASVERUS.

DIGTEREN epilogiserer.

[illegible]trykkeriet. [illegible] 3. København [illegible]